

Молодий Комуніст

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Виходить в 5 грудня
1939 року

№ 47 (4022)

СУБОТА

19

ЛИСТОПАДА
1938 р.

Ціна 8 коп.

«ЧИ ЛЮБИТЕ ВИ ТЕАТР?» — про це запитував своїх опонентів Станіславський, ведучи мову про сутність сценічного мистецтва і його місце в житті суспільства. І ось авторка цих рядків, а з нею й інші слухачі університету марксизму - лєнінізму прийшли до Кіровоградського обласного музично - драма-

тичного театру імені М. Кропивницького на спектакль «Маруся Богуславка» за п'єсою М. Старицького.

«Чи любите ви театр?» — слова ці знову обізвалися в мені, коли перед нами постав убогий зал із кількома десятками глядачів у ньому. І це обласний театр! А тим часом сама вистава зачепила мене за живе. Все, що відбувалося на сцені, не тільки викликало інтерес, але

й кликало за собою в далеке минуле, примушувало думати, співпереживати, приковувало увагу. Чи тільки мою? Ні. Глядачі були, здається, не тут, а там, в Криму XVI-го століття. Спектакль сподобався!

Я розумію, що критики - спеціалісти, якщо дуже постараться, зможуть знайти і в цій виставі якісь недоліки. Але я

кажу собі: «Такий спектакль, після стількох невдач — це серйозна заявка на майбутнє. Як, певно, важливо підтримати труп у цей час! Підтримка ця може виявитися якраз в зацікавленості глядачів творчою практикою театру».

Л. СКВОРЦОВА.

М. Світловодськ.

Фотомонтаж В. ГРИБА

Як же, люди добрі, тов-
стішають наші жінки! На
очах. За роботу зміну «на-
бирають» таку вагу, що...
Особливо, хто працює на
м'ясокомбінаті чи птахофаб-
риці! Про несунів — черго-
ва публікація.

читайте
в наступних
номерах

Друга подача матеріалу
— «Ойкос» — означає «дім».

Після тривалої перерви
на сторінках газети знову,
правда, в дещо іншій формі,
відновлюємо спецвипуск
«Думаємо, боремося, живе-
мо». У найближчому номері
читайте про незвичайну «іс-
торичну» зустріч в примі-
щенні УКДБ по Кіровоград-
ській області та про музей
КДБ, а також розповідь
про поїздку по Прибалтиці

БОЯГУЗАМ ВІДОМИМ
СВЕРБИЖ У П'ЯТАХ, КО-
ЛИ ПОЗАДУ ПЕРЕСЛІДУ-
ВАЧ. НАШ ЖЕ БРАТ —
ЖУРНАЛІСТ, ІНОДІ НЕ В
СИЛАХ ПЕРЕБОРОТИ ЖА-

ГУ ДО ПРИКРАШАННЯ
ДІЯНОСТІ. ЩО З ТОГО
БУВАЄ? ДИВИСЬ «ЗРУЯ-
НОВАННЯ П'ЕДЕСТАЛ» —

3

стор.

«...Я ТУТ І ЗАВГОСП, І
ЛІКАР, І ПРОЦЕДУРНА
СЕСТРА І АПТЕКАР —
ВСЕ В ОДНІЙ ОСОБІ» —

5

стор.

ТИМ, КОГО ЗАЦІКАВИ-
ЛИ НАШІ ПОПЕРЕДНІ ВИ-
ПУСКИ РУБРИКИ «ЕКСПЕ-
ДИЦІЯ «ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ»,
АДРЕСУЄМО СЬО-
ГОДНІ ПУБЛІКАЦІЇ «Esto
magistra» ТА «У КРУ-
ТЕНЬКОГО ДОЛЯ КРУТА»
— 6 —

стор.

СЕСІЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР

11–12 листопада в Києві проходила сесія Верховної Ради УРСР. Вона розглянула питання: про Державний план економічного і соціального розвитку Української РСР на 1989 рік і хід виконання Державного плану економічного і соціального розвитку Української РСР у 1988 році; про Державний бюджет Української РСР на 1989 рік і звіт про виконання Державного бюджету Української РСР за 1987 рік; повідомлення прокурора Української РСР про стан охорони інтересів держави і прав громадян, зміцнення законності і громадського порядку в республіці; про затвердження указів Президії Верховної Ради Української РСР; про запити депутатів.

З доповіддю в першому питанні виступив заступник голови Ради Міністрів Української РСР, Голова Держплану УРСР депутат В. П. Фокін, у другому — міністр фінансів УРСР депутат І. О. Забродін. З відповіддю на планово-бюджетної та інших постійних комісій Верховної Ради УРСР виступив Голова планово-бюджетної

комісії депутат В. Г. Маломуж.

На сесії відзначалося, що новий план розроблено відповідно до стратегічного курсу, виробленого XXVII з'їздом КПРС, XIX Всесоюзною партійною конференцією. В його основу покладено пропозиції трудових колективів об'єднань, заводів, колгоспів, радгоспів, будов, враховано настанови пленумів ЦК Компартії України, пропозиції місцевих Рад. Уважно розглянуто також пропозиції і зауваження комісій і депутатів Верховної Ради республіки.

У новому плані провідну роль відіграє соціальна перорієнтація економіки. З цією метою передбачено вирішити такі першочергові завдання, як продовольча проблема, прискорений розвиток виробництва товарів народного споживання і послуг, розширення будівництва житла, об'єктів культури, охорони здоров'я, зміцнення матеріальної бази соціальної сфери. Наголос зроблено також на активному ресурсозбереженні і пошкоренні науково-технічного прогресу, ефективнішому використанні вироб-

ничого потенціалу, вдосконаленні в структурній та інвестиційній політиці, фінансовому оздоровленні галузей економіки. У плані повною мірою використовуються умови, які створюються новим господарським механізмом і розширенням демократичних основ управління економікою.

Ці фактори дають змогу вийти на рубежі п'ятиріччя по більшості основних показників. Так, національний дохід зростає на 3,8 процента. Передбачено вже в наступному році поліпшити постачання населенню продовольства. Це, підкреслювалося на сесії, повинно забезпечуватись більш активною роботою у всіх ланках АПК. Курс на соціальну перебудову села, розвиток еквівалентного обміну між містом і селом, між промисловістю і сільським господарством, широке впровадження оренди, колективного і сімейного підрядів — стрижнева проблема як для господарників, так і для Рад. Треба повніше використовувати можливості збільшення продовольчих ресурсів в областях і районах за рахунок

широкого впровадження орендного підряду, особистих підсобних господарств громадян, колективного садівництва і городництва.

Вишукано можливість збільшити порівняно з розрахунками п'ятиріччя виробництво товарів народного споживання на 3,9 млрд. карбованців, обсяги платних послуг — на 960 млн. карбованців, роздрібний товарооборот — на 720 млн. карбованців. Ця повністю збігається з пропозиціями комісії Верховної Ради УРСР, спрямованими на максимальне задоволення потреб населення. Відзначаючи це як позитивний факт, депутати в той же час з стурбованістю говорили про те, що Мінлепгосм, Мінліспром, Мінмісцевпром та інші республіканські міністерства, багато кооперативів свідомо йдуть на «вимивання» дешевої продукції масового асортименту, ніскільки не рахуючись з інтересами споживача, а Держкомцін і Мінфін республіки закривають на це очі.

Велика увага в плані на 1989 рік приділяється прискореному розв'язанню

житлової проблеми. Намічено ввести в експлуатацію жилі будинки загальною площею 20,5 млн. квадратних метрів, що на квадратних метрів 2,6 млн. квадратних метрів більше від завдань п'ятиріччя. Разом з тим депутати вказували на незадовільний стан будівництва житла в ряді областей через слабку базу домобудування.

Гостро на сесії порушувалися екологічні проблеми. В доповідях і виступах наводилися факти, що свідчать про складність екологічної обстановки в республіці, міністерств і відомств республіки, обласних виконкомів у справі екологічного виховання. Було повідомлено, що прийняті рішення припинити розв'язування екологічної ситуації на Україні, підкреслювалося на сесії, необхідно повніше використовувати науково-технічний потенціал країни і республіки, ширше впроваджувати ресурсозберігаючі та безвідходні технології, нетрадиційні види енергії.

Депутати сердечно вітали делегацію Словацької

Національної Ради. До них звернувся з промовою голова делегації, Голова Словацької Національної Ради, член Президії ЦК Компартії Словаччини В. Шалгович.

Потім виступила Голова Президії Верховної Ради Української РСР депутат В. С. Шевченко.

Верховна Рада прийняла Закон про Державний план економічного і соціального розвитку Української РСР на 1989 рік і постанову про хід виконання Державного плану економічного і соціального розвитку Української РСР на 1988 рік, Закон про Державний бюджет Української РСР на 1989 рік і постанову про затвердження звіту про виконання Державного бюджету Української РСР за 1987 рік.

Потім було обговорено питання про стан охорони інтересів держави і прав громадян, зміцнення законності і громадського порядку в республіці. З повідомленням виступив прокурор Української РСР депутат П. Г. Осипенко.

По доповіді секретаря Президії Верховної Ради УРСР депутата М. Г. Хоменка Верховна Рада прийняла Закон і постанову про затвердження указів Президії Верховної Ради

(РАТАУ).

УВАГА! УВАГА! УВАГА!

З метою поліпшення професійного відбору вожатих для піонерських таборів ЦК ВЛКСМ і Центральна Рада Всесоюзної піонерської організації імені В. І. Леніна оголосили конкурс серед молоді за право працювати в таборі «Артек» в 1989–1990 роках.

Для роботи піонерськими вожатими запрошуються юнаки та дівчата у віці від 19 до 26 років строком на 2 роки — комсомольські і піонерські працівники, вчителі, старші піонервожаті, викладачі СПТУ, вожаті-виробничники, воїни Радянської Армії, які звільняються в запас в жовтні — листопаді 1988 року.

Перевагою користуватимуться ті, хто має вищу, незакінчену вищу середню спеціальну освіту і досвід роботи з дітьми і підлітками.

Бажаючі працювати в піонерських таборах ЦК ВЛКСМ повинні звернутися в районний, міський комітет комсомолу за місцем проживання до 23 листопада ч. р. і повинні бути готовими до участі в обласному конкурсі.

ПРИМІТКА. Піонерські табори ЦК ВЛКСМ не запрошують на роботу:

— осіб, які не мають гарантії по прописці на колишнє місце проживання після закінчення роботи в піонерському таборі;

— осіб, які страждають хронічними протипоказаннями для роботи з підвищеним фізичним навантаженням;

— юнаків, які не служили в рядах Радянської Армії чи номісовані по статтях 1–15 і 24;

— одружених осіб.

ТЕЛЕФОН ДЛЯ ДОВІДОК: 4-77-86 —

ВІДДІЛ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ І ПІОНЕРІВ ОБКОМУ ЛКСМУ.

ФІНІШ «ПІВДЕННОГО БУГУ»

Про доцільність, потреби і невдачі обласної комсомольської екологічної операції «Південний Буг» ми цього року вже вели мову не раз. Та надійшла й пора підбити підсумки висловленому й зробленому учасниками операції.

Жюрі констатує, що попри все сказане раніше операція все ж якось мала виправдані надії організаторів. Перш за все вона засвідчила, що в райснах, розташованих у басейні Південного Бугу, є немало природолюбів, справжніх ентузіастів цієї справи. Нам здається, що операція підготувала певний ґрунт для створення при редакції екологічного молодіжного об'єднання «Товариство Бусла» і надання йому в тижневик трибуни для пропаганди природоохоронних знань серед молоді та координації екологічного руху серед комсомольців Кірово-

градщини. Отже, чекаємо заяв (як індивідуальних, так і колективних) про вступ до «Товариства Бусла» з метою широкого пропаганди екологічних знань та проведення природоохоронної роботи на місцях. Пишіть про це на адресу редакції «Молодого комунара».

А тепер назовемо переможців обласної комсомольської екологічної операції «Південний Буг». Перше місце — за юними природолюбамі Ульянівського району, друге й третє поділили природолюби Вільшанського та Гайворонського районів. За активну участь в операції Почесні грамоти обкому комсомолу буде вручено також секретарів — завідувачів відділом учнівської моло-

ді Ульянівського району ЛКСМ України Людмилі Стецько, ветеранам І. І. Гуржосу (сміт Вільшанка) та А. І. Черенкову — ініціаторів операції (м. Гайворон), В. Ф. Кизими, режисерів народної кіностудії «Символ» Ульянівського циркукомбінату та вчительці біології Ульянівської СШ № 2 О. Ю. Христини.

Головний приз — туристичні путівки для охочення учасників операції присуджено Ульянівському райкомів ЛКСМУ; Вільшанському та Гайворонському райкомам з тією ж метою — цінні подарунки.

ЖЮРІ.

ПЕРЕДПЛАТА ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

За станом на 16 листопада передплачено лише 84,9 процента примірників «Молодого комунара» до рівня минулорічного тиражу. Одна з основних причин цього — низька організаторська роль райкомів комсомолу. Про це свідчить хоча б той факт, що наша газета, оголосивши ще 10 вересня конкурс на кращого розповсюджувача преси, ще не отримала жодної виписки із засідання бюро райкомів і міськкомів комсомолу на пред'явлення кращого розповсюджувача.

Передплату продовжено до 1 грудня. Часу не так багато...

А тепер ознайомтесь зі станом передплати на «МК» на місцях:

Рівень тиражу на 1.01.88	Стан передплати на 16.11.88 р	
1. м. Кіровоград	18934	17480 - 1444
2. м. Олександрія	4079	2752 - 1327
3. Олександрійський	1774	1657 - 117
4. Знаменський	2801	1856 - 945
5. Світловодський	3510	2346 - 1164
6. Вільшанський	974	827 + 147
7. Бобринецький	1454	1104 - 350
8. Гайворонський	2263	1671 - 592
9. Голованівський	871	585 - 286
10. Добровеличківський	1694	1751 + 37
11. Долинський	1093	1056 + 57
12. Кіровоградський	1205	1192 - 13
13. Компаніївський	1133	1159 + 26
14. Маловисівський	1542	1646 + 104
15. Новгородківський	1162	1026 - 136
16. Новоархангельський	1438	1029 - 409
17. Новомиргородський	1513	1211 - 302
18. Олександрійський	1777	1948 + 171
19. Онуфріївський	1172	1047 - 125
20. Петрівський	1192	1109 - 83
21. Ульянівський	636	536 - 100
22. Устимівський	1042	554 - 488
23. Устимівський	821	620 - 201
Усього:	54367	46162 - 8205

Світлана ДЯДИК працює полірувальником в цеху № 19 Світловодського комбінату твердих сплавів і тупоплавких металів імені Леніна. Ця дівчина за високим професіоналізмом, товариськістю. Цього року Світлана стала кандидатом у члени КПРС.

Фото В. СТРИГУНА.

інформація

Ще одна зустріч

КОРОТКО

читачів «Молодого комунара» з журналістами та позаштатними авторами тижневика відбулася в обласній бібліотеці для юнацтва імені О. Бойченка.

Виплюс про історію «Молодого комунара» від 1939 року, часу організації газети (тоді вона називалася «Сталінська зміна») до наших днів. Зокрема, завідувач відділом комуністичного виховання П. Селецький та кореспондент відділу комсомольського життя і економіки Ю. Яровий розповіли про сьогоднішні проблеми й плани колективу, пов'язані з виходом газети у формі тижневика, відповіли на запитання. Зустріч проходила у формі діалогу, який часом переростав у дискусію. Різні погляди на доробок газети прозвучали у зв'язку з публікаціями газети на теми розвитку кооперації комсомольського життя, моралі. Звучали також вірші та літературні пародії в авторському виконанні В. Вакулича та С. Колесникова.

Наш кор.

19 листопада 1988 року

ПОГОДЬТЕСЯ, не так часто життя дарує нам такі круті і непередбачені повороти на зразок того, що стався з Анатолієм Погорілим. І справді: працював хлопець в рідному селі, як кажуть, зірок з неба не хапав, швидше навпаки, траплялися іноді неприєм-

ності на роботі через недисциплінованість, нічим не відрізнявся від своїх односельців, але настав той морозний грудневий день, коли підписавши договір, директор радгоспу Андрій Дем'янович Антонюк встав з-за столу і міцно потиснув руку Анатолію та його другу Сашкові Щирому.

ЗРУЙНОВАНИЙ П'ЕДЕСТАЛ

Під його уламками може загинути нова і потрібна справа.

Після того дня життя пішло за іншим, наче кимось написаним сценарієм — з'явилась замітка в «Трудовій славі» — районній газеті, потім — солідна стаття в фотографію хлопців, потім ще... До друзів на ферму приїжджають керівники Петрівського райкому партії, за доповіддю в радгосп «П'ятихатський» їдуть вже з інших господарств, завітали навіть з сусіднього Олександрійського району. Розпитували, як вони працюють, цікавилися усіма подробицями. Хлопці розповідали і ними залишалися напружено задоволені:

— Ну-у, у вас такі хлопці... Молодці! В самому радгоспі рідко які збори проходили без того, щоб не згадали комсомольців, не повідомили, як у них ідуть справи. Олександра приймають кандидатом в члени КПРС, пропонують стати кандидатом і Анатолію.

Той документ, який вони підписали морозного грудневого дня і з якого усе почалося, був договором на підряд. Друзі взяли на відгодівлю майже тисячу поросят і почали працювати...

— Це не експеримент для нас, а життєва лінія. У прогресивну форму роботи ми повірили, належно оцінили. Знову наберемо поросят повен «тисячник».

Такими трохи гучними і пафосними словами закінчувалася одна з статей про орендаторів вже навесні, коли наближався час підсумувати зроблене.

Довідався тоді ж про орендаторів і «Молодий комунар». Вирішили не формувати події, адже про передовий досвід краще розповідати, коли він повніший. І... запізнилися. Коли я розмовляв з Анатолієм, у нього вископало:

— Щоб я ще взяв тут підряд... З мене досить.

З Олександром побесідувати взагалі не вдалося — він кілька місяців як виїхав з Володимирівки, навіть не розраховувавшись. П'єдестал, на який так дбайливо і вперто піднімали хлопців, зруйнувався. І життя Анатолія повернуло в стару, найжиджену колію.

ЩО Ж трапилося? Перш за все, слід сказати про те, що все це — газетні інтерв'ю, візити делегацій за досвідом — було лише яскравою обгорткою підряду. А от що суттєво нового методу в сумлінній, щоденній праці — це хлопці відчували на собі відразу. Втім, судить самі: роботу, яку протягом дня виконують десять чоловік — оператори по заготівлі кормів, слюсарі по чистці гною, котельники, свинарки, — тепер взяли на себе два орендатори. Різниця в навантаженні, погодьтеся, істотна. До того ж — величезна відповідальність. 989 поросят — це не кілька десятків, за них треба відповідати. Але ж в разі успіху і заплатити повинні були сповна...

Все це було настільки новим і незвичним для Володимирівки, що дехто з старих колгоспників, мабуть, навчений досвідом, говорив з недовірою:

— Ви от що, хлопці: беріть договір і їдьте у район, хай прокурор поставить свій підпис...

Звичайно, більше нікому, крім керівника господарства і самих орендаторів, підписувати договір не треба, як не належить він і затвердженню в будь-якій Інстанції, але зазначимо, що договір, про який йде мова, був досить-таки неповним. Але про це пізніше.

Тоді ж, у грудні, це почуття невідомості і незвіданості тільки підхльснуло хлопців — зрештою, як воно там вийде, залежить тільки від них, як-то кажуть, була б голова і руки.

— Дуже велику допомогу нам надав головний зоотехнік Олександр Петрович Тараненко, — згадує Толя, — і не тільки дуже потрібними і своєчасними порадами по годівлі та догляду за поросятами, а й тим, що настроював нас, привчав до самостійності. Не один раз він

фермери, а значить — повновласні господарі».

Нам, звичайно, важко судити, як там фермери, але наші орендатори поралися біля свиней до 10 годин щодня, а то й більше. Причому, від тих колективів, що працювали по-старому, їх відрізняло не тільки це: далеко не в кожному «тисячнику» так раціонально і головне, за призначенням, використовували корми для свиней, як орендатори. Що, втім, не дивує — адже від цього прямим чином залежав кінцевий результат, залежав заробіток.

По договору Погорілий і Щирий повинні були отримати середньодобовий приріст 380 грамів. Вони ж відразу почали з 410, в березні довели до 600 грамів (такого на свинотоварній фермі давно не було), а в квітні здали свиней вагою не нижче 130 кілограмів кожна (тоді як договором намічалось не нижче 110 кілограмів).

Отже, безперечний успіх. Але він був затьмарений тим, що гроші орендаторам тоді не видали. Коли Тетяна, дружина Погорілого, в травні пішла в бухгалтерію, там сказали, що гроші ще не встигли нарахувати. Не «встигли» нарахувати і протягом усього літа. Пішли до директора радгоспу, той відповів, що нарахують по закінченні року.

— Але ж ми договір виконали в строк, до травня, свиней продали, гроші за них радгосп отримав, то навіщо чекати кінця року?

— Тоді ви не знаєте, що таке підряд, — почули у відповідь.

Виявилось, що в договорі був не обумовлений строк виплати...

Зароблені гроші Погорілий все ж таки отримав, в жовтні. А брати новий підряд відмовився навідріз. Бо відбили охоту непорозуміння і конфлікти, які почалися ще раніше, в березні, в основному з бригадиром, Ольгою Дмитрівною Вернигоровою.

— Чомусь різко — майже вдвічі — зменшили кількість кормів, свині почали худнути. Я до бригадира — тут і почалося, — розповідає Анатолій. — Нерви тоді здорово потріпали.

Це був початок конфлікту. Ускладнився він тим, що здавши вже свиней, хлопці не навели лад в приміщенні. Це мало свої наслідки: орендаторам знизили коефіцієнт трудової участі і, відтак, «забрали» у них частину грошей. Як мені пояснила головний економіст Алла Іванівна Гордієнко, ці гроші виплатили тим, хто прибирав замість хлопців приміщення.

Стривайте, який КТУ? Хто його визначав? Адже хлопці, по-перше, на той час були цілком окремим і самостійним колективом, по-друге, працювали на кінцевий результат, по-третє, в самому ж договорі записано, що вони «самостійно розподіляють зарплату між членами своєї ланки». Тож як його умудрилися вирахувати, цей коефіцієнт? Чи самостійність оголошувалася тільки на папері?

До речі, щодо самостійності. Між О. Д. Вернигоровою і орендаторами виникли конфлікти і з приводу норми кормів. Ольга Дмитрівна наказувала: давайте свиням не 2—3 роздатки кормів, а всі шість роздатки, давайте, поки не наїдаються.

Так раніше завжди і робили, ну, а якщо було зайве, то на другий день вигрібали і викидали. Хлопці ж визначили норму і зайвого не давали, хоч їх і змушували. Кінцевий результат, втім, показав, хто був правий.

— Або, скажімо, вода, — продовжує Анатолій, — іноді привозили затхлу воду, аж синю, невідому, де її брали. Ми вже йшли на те, що не давали її худобі, виливали на землю, хоч потім нам знову діставалося.

Мабуть-таки добре засвоїли слова го-

вони у своєму «тисячнику» господарі, справжні «фермери». І ось тепер я стою разом з Олександром Петровичем, Анатолієм Погорілим і слухаю, як Толя доводить, тепер вже... головному зоотехніку, що вчинив правильно, не даючи свиням погану воду. Взагалі, ця, прямо скажемо, гостра, але коректна розмова, в якій брала участь і заступник бригадира Л. І. Новенко, так і не прояснила численні спірні моменти.

Ну от, наприклад:

— Ви ж з Сашком залишили приміщення геть у занедбаному стані і подалися у відпустку...

— Чого ж, ми основне зробили — все почистили, тільки що не підмели. Але ж приміщення все одно йшло під ремонт.

— А шнек люди за вас чистили...

— Та ви ж самі знаєте, що він був поламаний, як його чистити?

— А коли справили, ви й не з'явилися.

— Ну, як це не з'явилися? Я ж приходив, працював — запитайте у людей.

— А що, хіба не працювали за вас, вірніше, чистили у вас приміщення, коли делегація приїжджала?

— Справді, Дмитрівна прибігла тоді, каже, комісія їде, а я якраз сам на «базі», роботи й без цього — море. Тож вона і кинулася наводити порядок.

— Ну, а коли вже здали свиней, то у вас залишилося ще 104 одиниці, чого ж ви їх покинули, до розуму не довели?

— Як покинули? Ви ж самі, Петровичу, їх перевели на майданчик. Чи ми б їх не довели, тим більше, що основну партію здали раніше строку і час ще був. Невже б від своїх грошей відмовилися?

— ...Своєчасно не напували худобу, неповний раціон їжі давали...

— То хіба ми не зацікавлені були в кінцевому результаті?

Розмова могла продовжуватись й далі, але й так було ясно, по-перше, багато з цих спірних моментів могло б і не виникнути при більш доброзичливих стосунках між орендаторами і керівництвом ферми, а по-друге, і цієї розмови про причини невдачі спроби підряду (невдачі з тієї точки зору, що орендатор закаявся більше робити такий крок), так от ця розмова могла б і не відбутися, аби не приїзд кореспондента.

А між тим було б дуже корисним проаналізувати уроки першого підряду, вже хоча б тому, що він показав — перехід на нові форми господарювання таїть у собі велике море проблем, та ще й з несподіваними «підводними каменями». Це стосується й недостатньо продуманого договору, і неповного знання суті підряду керівниками підрозділів та самими орендаторами. До речі, керівництво радгоспу, можна сказати, саме виступило ініціатором нового методу на свинотоварній фермі. То що ж треба зробити, щоб наступного разу ця проблема було менше, щоб не повторювати минулих помилок. Не можу сказати точно, чи замислювалися над цим в радгоспі чи ні, але ця розмова з екс-орендатором мені особисто оптимізму не додала...

...Прочитавши в тій же статті, що хлопці обладнали на фермі «робочий кабінет», де маєтись спеціальна література, матеріали центральної преси про орендний підряд, я запитав Толю, що маєтись на увазі. Він ніяково посміхнувся:

— Видумали там багато. Після цих статей на фермі не раз жартували і кепкували, нам же тільки й залишалось відповідати, що не ми врешті-решт писали ту статтю.

Я вдруге повертаюся до цього газетного матеріалу зовсім не тому, щоб

нах і неточностях. Просто цей «старий, добрий стиль», в якому написана стаття, точно характеризує ту ситуацію, яка склалася навколо підряду на свинотоварній фермі в «П'ятихатському» — суцільний потік похвал. І ніяких проблем!

Я вже згадував, що все це відбувалось нібито за якимось сценарієм. А сценарій і справді випробуваний, бо так вже було безліч разів: піднімають на щит передовика, створюючи йому найкращі умови, і от, будь ласка, візирець для наслідування готовий, рівняння на крашій! А те, що проблеми накопичуються і далеко не кожен зможе працювати по-ударному, навіть якщо дуже забажає, це вже мало кого цікавить. Головне — у нас є авангард, отже — вперед!

Сьогоднішня ситуація з підрядом (і не тільки в радгоспі «П'ятихатському») дещо нагадує ті, не такі ще й далекі, кампанії по «створенню» передовиків, з тією лише різницею, що тепер основним інструментом при спорудженні пишного п'єдесталу стали нові форми господарювання. В іншому ж все залишилося по-старому: районна газета, котра не шкодувала місця для похвал на адресу орендаторів, після того, як ланка розпалася, не зробила навіть спроби розібратися, що ж сталося з героями публікацій. В райкомі комсомолу, де орендаторів-комсомольців, мабуть, занесли в свій актив, тепер на запитання, що ж трапилося, розгублено розводять руками: мовляв, не в курсі справ. В самому радгоспі, де згадували, може навіть занадто часто, передових трудівників, не знайшлося людини, яка змогла б ліквідувати конфлікт в самому зачатку.

Єдине, що заслуговує на схвалення, — так це обмін досвідом. Тільки, думається, не випадково ці делегації називали «комісіями», а їхні візити — «перевірками». А між тим було б набагато краще, якби представники інших господарств бачили не прикрашену картину, а на прикладі інших переконалися, що підряд справа нелегка і орендаторам навіть немає часу на те, щоб підготуватись до їхнього приїзду — почистити, поприбирати і т. д. Та й самим хлопцям дуже б не завадило позичитись у інших...

До того ж, закономірне питання: чому в господарстві, куди їздили за досвідом, на самій фермі ніхто не підтримував почин перших орендаторів? Анатолій розповідав, що їхньою роботою цікавилися кілька трудівників ферми, але чому ніхто услід за ними не взяв на літо підряд — на це питання відповіді не зміг.

Не змогли відповісти на нього і головний зоотехнік та головний економіст. Тільки Олександр Петрович обмовився:

— Для орендаторів треба б створити тепличні умови, щоб був результат.

Думається, він все-таки мав на увазі не «тепличні», а нормальні умови для нормальної роботи. А створити їх для багатьох — це значно важче, ніж для одного показового підряду.

Хоча... Критикувати теж, згодьтесь, легше, ніж впроваджувати в життя нову справу. Але що поробиш, якщо існує така (може й підсвідома) інерція швидше відрепортувати, не роблячи ніяких висновків з невдач і прорахунків. Ось про неї і треба говорити, поки не пізно, поки ми не пішли по-новому колу «рапортманії».

...Коли після тієї гострої дискусії з Тараненком я прощався з Анатолієм, він, ще не відійшовши від гарячої розмови, мовив:

— Мабуть, мені більше тут не працювати. Сам бачиш...

А вони таки й справді круті, ті повороти, які дарує нам життя...

ТИЖДЕНЬ САМОВРЯДУВАННЯ

ПРОЙШОВ У СВІТЛОВІДСЬКОМУ
СЕРЕДНЬОМУ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОМУ УЧИЛИЩІ № 5.

На початку року мені доводилося зустрічатися із викладачами училища й вони в один голос заявили: учні майже не готові вести самоврядування. Але ось оте «майже», отой мізерний шанс прожити дорогу учнівській демократії викладачі залишали. І серед жовтня в редакції пролунав телефонний дзвінок: приїжджайте на тиждень самоврядування.

...Гамірно проходила вранішня лінійка в п'ятницю. Як мені згодом пояснили — на п'ятий день трохи зморилися учні від «повної демократії», а дублери дирекції й викладацького складу ще не встигли виробити власної концепції виховного впливу на не-дисциплінованих. Але коли почалися уроки — училище затихло, посерйознішало. Тільки в кабінеті заступника директора з навчально-виховної роботи Л. Р. Морозової раз за разом відчинялись двері: дублери заглядали проконсультуватися.

Л. Р. МОРОЗОВА: До цього тижня ми готувались трохи менше місяця. Заздалегідь розклад занять підготували... Ні, ні, не спрощували розклад. Просто пристосували його до умов самоврядування, бо ж і не всі педагоги погоджувались. Далі: дублерів на посади директора училища, заступників, викладачів почали вибирати. Учні вибирали. З кількох кандидатів. Охочих було чимало. Приміром, на посаду директора претендувало аж три наших учні.

...Людмила Робертівна ділилася першими враженнями триваючого тижня, в непростий кабінет її наповнювався учнями, викладачами. Так і вийшла невимужена розмова, в якій прагнули взяти участь усі. Відчувалося, що цей тиждень сквилював усіх, викладачів і учнів, змусив задуматися над місією педагога й обов'язками учнів, дозволив учням глянути на себе самих збоку.

В. І. ПОЛІНСЬКА, завуч: Знаєте, не всі викладачі голосують за самоврядування. Це, по-перше, боязнь втратити уроки. Щоб не зірвалися вони, не перервався цим самим навчальний процес. А по-друге, куди правду діти: не всі викладачі довіряють учням. І я їй сама скажу — до певної міри вони мають рацію. Небагато в училищі учнів, готових до самоврядування. Бо їх цьому ніхто досі не вчив. Ось знаю позитивний приклад: середня школа № 4 нашого міста, вчителька початкових класів Наталя Іванівна Мизина. З першого класу вона вчить дітей самоврядуванню: план вихідного дня в зірочках намічають, політінформацію самі готують... Від простого — до складного. А в нас же, можна сказати, дорослі люди називаються, є хлопці, які в армії відслужили...

Л. Р. МОРОЗОВА: Правильно. Не готові. Не вчили цьому в школі — треба вчити в училищі. Бодай для того, аби учні витравлювали з себе лише слухняного виконавця. Життя по всякому може розподілятися, і ці перші навики самоврядування пригортаються на організаторській, у громадській роботі. Лідери, вони, звичайно, й стихійно можуть виявлятися. Але окрім бажання, організовувати, керувати, ми повинні не прогледіти, щоб це робилося людьми освіченими, компетентними, совісними... Адже ми знаємо, яких саме керівників дала нам епоха застою.

Сірих посередностей. А талановиті, «невискочки» здебільшого залишалися у затінку.

...Самоврядування в училищі — не новина. Ще позаторік в СПТУ № 5 провели один день самоврядування. Торік до самоврядування залучали лише третій, останній курс. А нині ним охоплені всі. Хоча знову ж таки, не всі самоврядування приймають. Однак мені розповіли в училищі про такий випадок. Викладач О. С. Демченко категорично висловлювався проти самоврядування, та як тільки побував на уроці, який проводила його учениця, враз поміняв думку.

Загалом в училищі більшість викладачів цей тиждень прийняли охоче, з розумінням. Кільком з них — слово.

І. Ф. МУЛЬКО, викладач естетики: Хочу відзначити своїх дублерів Лесю Приходько, Нелю Мусяк, Віру Коруч. Я за них була певна. План — конспект уроку кожна готувала сумлінно й творчо. Книгами з бібліотеки при підготовці користувались. Методику я їм пояснила. На уроці Віри Коруч «Моральні основи краси людських стосунків» я сама заслухалася. Стільки запитань несподіваних виникало в учнів, такі серйозні роздуми...

П. Д. ТКАЧУК, викладач української мови та літератури: У своїх учениць з групи М-30 Валі Тифонюк, Марини Абрамеч, Ніни Гнененко, Наталі Буряк я виявив справжній педагогічний здібності. Вони на уроках вміло користувались технічними засобами, кінофільми демонстрували, застосовували тестове опитування. Зауважте й таке: учні 2-го курсу проводили уроки на третьому курсі. Проводили впевнено. Опитували, оцінки виставляли...

...Десь ще на початку наших розмов викладачі сказали, що про самоврядування в училищі можна говорити лише як про елемент гри. То неже ось так тиждень побавилися і — забули? Ні. Принаймні оцінки в журналах залишаються. Та й не граються учні під час тижня, а серйозно «входять у роль». Пора їм самим дати слово.

Володя БОРОВСЬКИЙ, дублер завуча: Перед цим тижнем здавалося, що на сміх перетворюватимуть наші ровесники самоврядування. Як, думалося, заходимо у клас не учнем, а завучем? Як самому себе вести, як учні сприймуть? Запізнення на уроки треба буде фіксувати, рівень викладання... Без допомоги, звичайно, справжнього завуча мені було б складно. Довелось бути присутньому на багатьох уроках. Особливо сподобались уроки політекономії, які проводив Василь Молчанов. На високому теоретичному рівні.

Ольга ПОЛЕЖАЙ, дублер голови учнівського профкому: Культурне життя протягом тижня, по-моєму, не тільки не загало, а навпаки. Ось хоча б згадати, з яким ентузіазмом провели ми в молодіжному клубі фольклорні свята. І серед перших курсів, і на останньому.

Володимир БУЛАЕНКО, дублер директора училища: Мені було, мабуть, найважче. Бо директор Юрій Іванович Мультко, в понеділок сказав мені: «Я їду на три дні у відрядження до Москви — будь

справжнім господарем». Розповів, звичайно, про обов'язки, плани... Що почалося з першого ж дня! З будинку культури дзвонять, з заводу дзвонять, там клас не прибрали, там півгрупи з уроку втекло... Викликаю заступників, їдем розбиратися... Одне слово — чуб змокрів за цей тиждень не раз. А то під кінець тижня з заводу вимагають: ви із спеціалістами не справились — це сім шафочок недо-мовленням не справились — справді одна група не дала до плану. Розбираюсь: справді одна група не справилась. Довелось вігнутися на допомогу: охочих знайшлося. Ось так самостійно, без втручання викладачів, майстрів училища вирішили проблему. Це, думаю, заслуга наша.

...Розповідали дублери і про труднощі. Як нелегко було втримувати дисципліну, бо справжній майстер має право, наприклад, позбавити порушників стипендії, чи написати листа батькам за місцем роботи і там їх позбавлять премії. А дублери ж не мають даних прав. Як треба було набиратись мужності й ганити своїх же ровесників, що не підготувалися до уроку.

Чимало труднощів, непорозумінь було. Але користі — більше. Принаймні це гогорили мені дублери. Кожен з них — по-справжньому зрозумів, як нелегко бути викладачем, вихователем, директором. Як відповідально. Безперечно, що тепер, перш ніж зажитися на якийсь непевний крок, учень пригадає цей тиждень, поставив себе на місце свого педагога.

Охоплено самоврядуванням цього разу в СПТУ № 5 було значно більше, ніж у минулі роки. Кожен викладач мав, для прикладу, по 4—5 дублерів. На старших курсах в деяких групах «педагогами», «адміністраторами» побували більше половини учнів. А бажаних було значно більше.

І ще одна важлива необхідність зробити такі тижні традиційними. Говорить Л. Р. Морозова:

— Я своїх учнів узяла по-справжньому саме зараз. Вони відкриваються для мене усіма своїми здібностями, повертаються усіма гранями. Для нас вони стають особистостями, а не просто слухняними, сумлінними учнями чи бешкетниками. Цей тиждень сильно подружив хлопців, дівчат. Він їм додав впевненості у собі. А це особливо необхідно в такому віці.

В. ТЕЛІЖАН.

м. Світловодськ.

ХОЧУ ЛИСТУВАТИСЯ

Вчуся в Кіровоградському кооперативному технікумі. Захоплююся музикою, шію. Хочу листуватися з хлопцями й дівчатами 15—17 років.

317320 м. Новоукраїнка, вул. Метелькова, 33, Потолюк Татяна.

* * *

Хочу знайти друзів серед хлопців та дівчат. Мені 15 років. Люблю читати книги про кохання, подорожі, пригоди, а також фантастику. Захоплююся сучасною музикою, збираю фотокартки відомих рок-груп.

317061 Знаменський район, с. Знаменка, вул. Кірова, 3, Бойко Оксана.

* * *

Не раз чула, що через вашу рубрику познайомилося немало хлопців та дівчат. Я б також хотіла мати друзів 17—18 років. Вчуся в технікумі, займаюся спортом, люблю читати, цікавлюся сучасною музикою. Мені 16.

317626 Ульяновський район, с. В. Трояни, вул. Шевченка, 92, Богачук О.

* * *

Люблю співати, танцювати, малювати. Захоплююся радянською та зарубіжною естрадною музикою.

317905 Олександрійський район, с. Недогарки, вул. Калініна, 40, Плотницька Наталія.

* * *

Мені 14 років. Люблю сучасну музику, займаюся спортом. Пишіть мені, ровесники.

317521, Добровеличківський район, с. Тишківка, вул. Шевченка, 43, Савранський Лілія.

* * *

Вчуся в 7-му класі. Хочу мати багато друзів. 317905 Олександрійський район, с. Недогарки, вул. Шевченка, 58, Журбі Наталія.

* * *

Коли маю вільну хвилину, в'яжу, ходжу в кіно. Хочу мати багато хороших друзів. Мені 14 років. 317528 Добровеличківський район, м. Помічна, вул. Перемоги, 21, Котюк Світлана.

* * *

Мені 15 років. Я комсомолка, вчуся добре. Захоплююся виступами ансамблів «Електроклуб», «Міраж», «Аліса», «Кіно». Люблю читати. Дуже хочу листуватися з ровесниками.

317528, м. Помічна, вул. Перемоги, 101, кв. 4, Левченко Наталія.

* * *

Мені 14. В'яжу, шию, вишиваю, люблю пекти, цікавлюся сучасною музикою. Завжди допомагаю друзям в біді.

316050 м. Кіровоград, пр. «Правди», 8, кор. 4, кв. 24, Корчека Оксана.

* * *

Ми б хотіли знайти собі друзів серед своїх ровесників. Нам по 15. Колекціонуємо листівки, календарики, фото артистів, захоплюємося зарубіжною і радянською естрадною музикою.

317230 Бобринецький район, с. Червонопілля, Падурець Лариса.

317230 Бобринецький район, с. Новокиївка, Савченко Тетяна.

Зараз багато говорять про престижність тієї чи іншої професії. Інженера, наприклад, вчителя... Чому? Потрапили туди і будівельники. Те «чому», зрештою, можна цілком об'єктивно розшифрувати.

Ці твердження, так би мовити, загальні. Бо візьмемо хорошого вчителя, інженера, будівельника — жоба для них їхня професія неперестане? Раз добре трудиться — значить любить своє діло. Отже, справа не в соціальній престижності.

От Геннадій ТИТОВ, якого ви бачите на знімку, вирішив стати будівельником. Він вчиться в Кіровоградському СПТУ № 2 імені Єгорова. Сфотографував наш фотокореспондент хлопця на виробничій практиці у будівельному управлінні № 2. Там Геннадій практично підкріплює набуті знання з своєї спеціальності — плиточник-лицувальник. Чи задоволений він своїм вибором... Гляньте на фото — як ви гадаєте?

Фото Г. КОШКА.

При з'єднанні трубопроводів замість герметика можна використати жувальну гумку. М'якою її наносять тонким шаром на різьбу і накручують муфту.

Покривати паркетну підлогу лаком стане легше і швидше, коли скористуватися двома гумовими губками, затиснутими в металеву швабру. Губки не залишають

смуг і дозволяють працювати стоячи — подали від свіжого лакового шару, це не так шкідливо.

Мильнички на гумових присосках з часом починають відпадати від стіни — гума старіє, втрачає еластичність. Для того, щоб властивості її відновити і мильнички міцно трималися на стіні, варто змазати присос-

ки солідолом, літолом чи іншим мінеральним маслом.

Пластмасові замочки — «змійки» на взутті інколи починають самі розходитися. Щоб відновити їх працездатність, треба зробити так: розпишити, змочити зубчик розчином каніфолі в спирті і дати підсохнути години дві. Замочок стане працювати дуже надійно.

МАЙСТРОВІ

НА ВСІ

РУКИ

Кушетка
на стільчиках
і мовчазний
телефон...

Дещо про медичне обслуговування на селі

ТАК УЖЕ вийшло, що в цьому відрядженні я побувала у ті дні, коли в Москві проходив Всесоюзний з'їзд лікарів. Тому й планувала собі запитати у майбутніх співрозмовників (а їхала за матеріалом про медичне обслуговування на селі), що хотілось би їм сказати з трибуни з'їзду, якби вони були його делегатами.

Скажу відразу, що Олексію Івановичу Нестройному, головному лікарю Новгородківської районної лікарні (як, мабуть, і будь-якому головлікарю лікувальної установи такого масштабу, де він більше господарник, ніж медик), сказати було б про що. Бо у районі, думаю, добре пам'ятають, скільки років будувалася новий корпус ЦРЛ, яким доводилося було це новосілля. Хоча із власних спостережень мушу сказати, що, певно, і воно не було безпроблемним, бо чималенька тріщина на стелі у приймальній головного лікаря нашою була на сумні роздуми: широковживаний вислів — будувати довго ще не означає будувати якісно, на жаль, і тут підтвердився.

Однак, давайте, все-таки спочатку про медичне обслуговування безпосередньо на селі. У районі дві дільничні лікарні — Верблюдська й Інгудо-Кам'янська. У Верблюд-Кам'янці лікарі ведуть тільки амбулаторний прийом хворих. В інших селах функціонують фельдшерсько-акушерські пункти, або як їх ще називають ФАПі. Є такий пункт і в Ручайках — одному з відділень радгоспу «Третій вирішальний». Правда, лікувальною установою назвати його важко, бо міститься він у двох невеличких кімнатах радгоспного гуртожитку, де про які-небудь, хоч мінімальні зручності, не варто й говорити. Саме із цього й почалася розмова із завідувачою ФАПом Надією Осип — питати жінку про те, що б вона сказала на з'їзді, просто посоромилась: що там до високих матерій, коли щодня перед очима холодна батарея, напіврозламана кушетка, мовчазний телефон.

— Що я можу розповісти про свою роботу? — Надя знизує плечима. — Робота як робота.

— Ну а те, що доводиться йти на виклики вночі, в дощ, і в завірюху — як з цим миряться домашні?

— Уже звикли.

— А ви?

— І я теж.

— А не страшно отак серед ночі ходити туди-сюди?

— Ну, якщо за мною хтось приходить, то уже йдемо вдвох, а назад? Буває, проведуть, а ні — то сама йду. Боюсь, звичайно, куди від цього дінешся, а що мушу робити?

Ось такі вони, будні роботи сільської медсестри без патетичних, високих слів про покликання, про обов'язок стояти на варті охорони здоров'я кожного сільчанина...

— Ви звідси родом?

— Ні, чоловік звідсіля, я народилася в одному із сіл під Кировоградом. Закінчила медучилище в обласному центрі за спеціальністю «Медсестра загального профілю», там же працювала в одній з поліклінік. Невдовзі вийшла заміж, трохи обжилися з чоловіком, а тут захворів його батько (я якраз була в декретній відпустці). Приїхали в Ручайки, думали, тимчасово, на чек-відпустку, а вийшло так, що залишилися. Спочатку працювала трохи в радгоспі, а потім, у 1979 році, коли звільнилося місце завідувачою фельдшерсько-акушерським пунктом, запропонували перейти сюди. Хоча завідувача — це звучить, мабуть, занадто, бо я тут і загосп, і лікар, і процедурна медсестра, і аптекар. Самі бачите, які тут «апартаменти», так що клопотів вистачає.

— Те, що будять серед ночі і треба йти на виклик — то не найважче, — продовжує Надя. — Гірше, що нікому до нас нема діла. Куди не кинься, начебто й не відмовляють, навіть обіцяють щось зробити, а відвернулись — та й забулись.

— Так багато проблем? — запитує.

— У нас куди не глянь, скрізь проблеми, — сердито підкикується до розмови санітарка В. В. Кутецька. — Ось бачите, стоїть кушетка? Начебто й нічого, правда? А вона з одного боку стоїть на ніжках, а з другого ми стільчики підставили. Бо смішно людям сказати. Привезли породіллю, поклали на кушетку, а та й впала. Добре, що були поряд, підхопили жінку на руки та в сусідню кімнату, там вона й народила. Тепер ось стільчики підставили. Щоб більше не падала.

— Справжня біда у нас з телефоном, — завідувача скрушно зітхає. — Стоїть он, на підвіконні, а яка з нього користь? Мовчить уже більше року. Що не робили, куди ми тільки не ходили, так його і не відремонтували. Приїжджали, правда, якось зв'язківці, поглядали тут, ходили в контору й не могли нічого

били, буде говорити. А де ж він говорить? Мовчить он як риба.

— Де ж у вас ще в селі є телефони? — цікавлюсь.

— Ото тільки в конторі та й усе. Село наше невелике, центральна садиба радгоспу в Білозерному, відповідно й усі організації там. А контора відкривається тільки вранці, коли всі сходяться по наряди. Керуючий розподілив людей на роботу, поїхав собі у справах, контору закрили та й увесь телефон. Якщо вже вкрай треба, бігаєш, шукаєш ключі від контори. Ну а вночі, звичайно, ще складніше.

Чесне слово — від такої розповіді стає не по собі, бо начебто мова йде не про вісімдесяті, а, припустимо, про післявоєнні роки, коли все-таки було сутужніше з матеріально-технічною базою. Зараз, мабуть, сутужно у декого із совістю. Біда ж бо завжди приходить несподівано — в незалежності від того, чи відкрита ще контора, чи доведеться гасати по селу за заповітним ключем.

Офіційно для транспортування хворих до районної лікарні в екстремальних випадках за медпунктом закріплена радгоспна летучка. Це на папері, а якщо реально, то вдень машина зайнята на безпосередній роботі, а вночі...

— Ви знаєте, коли відверто, то не дуже користуються цією машиною люди, бо... — Надя довго підбирає і ніяк не може знайти потрібне слово, — ну... треба просити (вона наголошує на цьому слові) водія, щоб той поїхав. Знаєте, він натомиться за цілий день, теж хоче відпочити, а тут знімайся серед ночі та й їдь. Йому ж, мабуть, і не платять за це — то хто ж буде їздити безплатно. Коли ще мій чоловік працював на радгоспному автобусі, тоді було простіше — їздили разом, а як з'явився Ромка, треба було комусь лишатись вдома — все-таки троє маленьких дітей.

Я не звинувачую чоловіка, котрий працює на автомашині, закріпленій за медпунктом (зустрітись із ним, на жаль, не вдалось), але виникає закономірне питання, що ж робити тому, кого біда спіткала невчасно, вночі, наприклад, коли контора закрита, водія треба просити, власного транспорту немає? Чекати ранку? Але чи кожен може його дочекатись?

Ви помітили, що в розповіді частенько фігурує думка про лихо, котре може статись вночі? Це не випадково. Бо ті, хто живе у місті чи в райцентрі, навіть в екстремальних випадках надіються на чудо — адже на поміч приходить машина «швидкої допомоги» із спеціальним обладнанням і спеціалістами. Що ж робити сільському жителю, коли допомога не завжди буває швидкою і доводиться надіятись тільки на досвід і знання своєї медсестри?

— Бувало таке у вашій практиці, — запитує Надю, — що доводилось діяти на власний розсуд, вирішувати все самотійно?

— Чого тільки не бувало. Робота така. Звичайно, що доводилось надіятись лиш на себе, згадувати те, що знала, дізнаватись про ще невідоме, все-таки я медсестра, а не лікар, але обходилося. 21 лютого 1986 року (цей день запам'ятався мені особливо) десь годин в одинадцять вечора прибігає чоловік Валі Нахової: у жінки почалися пологи. На вулиці хурделиця — світу білого не видно. Знайшли машину, вирушили в районну лікарню. Доїхали, правда, тільки до околиці, бо снігу в степу намело — не проб'єшся. Довелося повертатись назад, а невдовзі по тому Валі народила хлопчика. Я зробила все, що потрібно і, вважаю, нам страшенно пощастило, що обійшлося без ускладнень. Лише вранці бульдозер пробив дорогу до траси, але й там були такі перемети, що вирішили не ризикувати — їхали з трактором аж до Новгородки. Повернувшись додому тільки о четвертій годині дня. Ось так довелося і акушеркою побувати.

— А якщо серйозно, — продовжує Надя, — то я тут і педіатр, і кардіолог, і пор, бо в основному на виклики ходжу до дітей або людей похилого віку. Діток до року щомісяця оглядає педіатр, котрий приїжджає з районної лікарні, все-таки його поради кваліфікованіші. Мам я заздалегідь попереджаю про день приїзду, тому ті, кому потрібна якась консультація, обов'язково приходять. Але якщо бачу, що справа погана, направляю в районну поліклініку до спеціалістів, не чекаючи педіатра. Самі знаєте — є хвороби, які прогресують дуже швидко, так що запускати їх ні в якому разі не можна. У багатьох людей, особливо старих, вночі бувають серцеві приступи. Першу допомогу подаю, а вранці направляю до лікаря. Знаю, що добиратись багатьом з них аж в Новгородку нелегко, але тут я ні в чому не можу допомогти, транспорту, як бачите... Тому хтось їде, а хто й ні.

— А що, інші спеціалісти, крім педіатра, в Ручайки не надіаються?

— Чому ж, кожного року приїжджає в село бригада лікарів з ЦРЛ, тут вони й приймають, правда, страшенно тісно, часом ніде повернутись. А що робити, іншого приміщення у нас нема...

— Надю, а ви не пробували звернутись до місцевих керівників, щоб якось допомогли вам вирішити це питання?

Моя співрозмовниця невесело зітхає:

Зараз я й не раз у нас он там трохи ладі, а

чотири сім'ї. Три квартири зайняті, а одна вільна. Прошу керуючого нашим відділенням: дайте нам ті дві чи три кімнати, ми наведемо там порядок, буде ж і людям краще, і нам. Все-таки там просторіше, та ще й веранда є. Влітку людям буде де й посидіти, бо сюди заїде двоє чи троє, вже й не розминуться. Спочатку керуючий обіцяв поговорити з директором радгоспу, а тепер взагалі мовчить. Тут же і тісно, і холодно (у кімнаті, яку займає фельдшерсько-акушерський пункт, вміщається письмовий стіл, горезвісна кушетка, три стільці, шафа для медикаментів і невеликий столик для стерилізації інструментів. Ящик із картками на дітей до 14 років довелося поставити на підвіконня. Оце й усе умебловання. Ну а відносно температури в приміщенні, то вона була, м'яко кажучи, досить помірною — якраз починались заморозки — 0. П.]. А з приходом осені ще й темно в кімнаті стало. ФАП, бачите, знаходиться із зворотнього боку гуртожитку, тут поряд, так би мовити, парк, то влітку ще й байдуже — сонечко пробивається, а зараз, коли дні похмурі, інколи й сидіти страшно, ану забреде якась непевна людина, тим більше, що приїжджих у нас немало, а серед них теж є різні люди.

— Уже ж раз обкрадали медпункт, — продовжує жінка, — позабирали шприци, препарати всілякі. Приїжджала міліція. Знайшли, правда, ту жінку швидко. Були у нас потім директор радгоспу, партгор, подивились тут, бо із міліції сказали, що треба грати на вікна поставити і штабу на двері, пообіцяли, що буде зроблено — та й до сьогодні. Почекаємо ще: може, зроблять, а може ще раз хтось обкраде, тоді вже, мабуть, точно поставлять.

— Немає у нас ні повітки путящої, щоб зберігати паливо, — у розмову знову вступає В. В. Кутецька, — ні допомоги такої як треба від керівників нема. Лежать он колоди на дрова, такі брили, що не знаєш, з якого боку підступитись. Роботи ж біля них ой-ой скільки, а сільська Рада 5 карбованців за кубометр платить. Хто ж це скоче за такі гроші возитись із ними? Ходили й до керуючого, а він каже — ви не наша організація, ідіть в сільську Раду (у нас центральна садиба радгоспу в Білозерному, а сільрада в Куцьківці), а чий же люди до нас в медпункт ходять — хіба не ті, що в радгоспі працюють?! Іздила ж Надя весною на станцію, просила — дайте нам вугілля поки є хороше, кажуть рано ще, а тепер їздити, то нема ніякого, то таке, що для грубки не годиться. Батарея на ціле вікно, а яка з неї користь? Колись було тут опалення парове в гуртожитку, тепер труби скрізь повикидали, тільки в нас оце й лишилися. Наче людям на сміх. Дали б нам і правда оті кімнати, що Надя говорила — не дають, бач.

— І холодильник сюди обов'язково треба, — завідувача гортає якісь нотатки, — бо багато ліків і вакцин для щеплень, припустимо, необхідно зберігати тільки в холодильнику. Доводиться тримати їх дома. Та і як ти поставиш сюди холодильник, коли ж можуть залізити, покрасти, побити усе чисто? Стільців би треба ще трохи, а то буває немає всім де й сісти. І кушетка була б не зайва. Сільська Рада нам і кошти виділила. Кинулись ми в один магазин, другий, а там тільки за готівку, сільрада ж може тільки по перерахуванню. На цьому все й затихло.

...Я відїжджала з Ручайків якимось осіннім ранком. З автобусної зупинки в центрі села, що знаходиться трохи на узвишші, ще раз оглянула верхню і нижню вулиці (як їх тут називають). Он там, на верхній, живе завідувача ФАПом Надія Осип, а щоб потрапити їй сюди, в центр, треба переходити через ярочок, котрий під час осінньої негоди перетворюється в непролазну багнюку. Як же вона добирається на виклики та ще й вночі? Пригадую розмову із молодшою мамою Валентиною Сегедою.

— Ми раніше теж жили на тій вулиці. І згадувати не хочеться. Було, несеш дитину в садочок, застрянеш в тій багнюці — хоч плач. А зимою так завіє в ярку, що поки трактор дорогу не проб'є, насмикаєшся в тих кучугурах. Тепер ось дали нам будинок, вважаєш в центрі, тут дорога заасфальтована, хоч із цим без проблем.

Із того боку — радгоспна ферма. Десь там пореається біля корів Поліна (на жаль, не знаю по батькові) Чорна. Приходила вчора в медпункт по корвалол чи що-небудь від серця («уже заморозки почалися, вода у відрі підмерзла, а ми ще й досі на літньому таборі, ніяк корівники не відремонтують»). Зліва — магазин. Відкрився недавно, кажуть, був на ревізії, тепер хоч хліба можна купити та цукор по талонах одержати.

Звичайне собі село. Звичайні люди, які ходять на роботу, навчаються, відпочивають (сільського вогнища культури я не бачила, тому про рівень цього відпочинку судити не берусь), займаються домашніми клопотами й часом, на жаль, хворіють. Коли біль відступати не збирається, найпершою на допомогу їм приходять медсестра Надія Осип. Може, й не завжди ця допомога буває швидкою, однак, чи тільки від Надії це залежить?

Із розмови з головним лікарем Новгородківської ЦРЛ О. І. НЕСТРОЙНИМ.

— Ті проблеми, із якими ви зіткнулись на ФАПі, характерні, на жаль, не тільки для Ручайків. У пристосованих приміщеннях (можливо, не завжди й придатних для цього) містяться фельдшерсько-акушерські пункти й в деяких інших селах. Думаю, така картина не тільки в нашому районі. Будемо надіятись на краще. Зараз ось проходить з'їзд лікарів, прийняті основні напрями розвитку охорони здоров'я населення — думаю, позитивні зміни повинні бути обов'язково. І керівники на місцях (саме вони в найпершу чергу) повернуться нарешті лицем до наших проблем. А їх у нас вистачає не тільки на фельдшерсько-акушерських пунктах.

Під час розмови до кабінету головлікара зайшов якийсь чоловік:

— Олексію Івановичу, треба онкологічного хворого у Велику Челелітану відвезти, а машини стоять — пального нема.

Нестройний повернув до нього стомлене лице:

— У якій організації ми ще бензин не просили?

1. В тіні Китайської гори

Переїжджаючи через річку Синюху одним із небагатьох збудованих на ній мостів, що з'єднує райцентр Новоархангельськ із селом Торговицею, я щоразу позираю направо, на круті схили Китайської гори, де, як чи то жартома, чи всерйоз кажуть торговичани, народжується найбільше в селі дітей... Щоправда, мій інтерес до цієї гори народжений не демографічним феноменом, а отим таємничим словом — «Китайська». Хоч кого із знайомих чи незнайомих людей питав я про походження назви, ніхто не міг її якось пояснити. В чому ж тут секрет?

Торговиця має найдавніший, підтверджений документально родовід — перша знайдена істориками згадка про неї належить до 1331 року. На жаль, в «Історії міст і сіл УРСР» про це сказано лише побіжно, без посилання на першоджерело, без уточнення характеру згадки.

Ще один наведений в «Історії міст і сіл УРСР» факт з дореволюційної історії Торговиці — про Торговицький полк часів народно-визвольної війни українського народу проти польської шляхти (1648—1654 р.р.); цей полк пізніше приєднався до запорізького ко-

Умань. Не можна не погодитися і з записом, зробленим поляками: «Не можна творити краще майбутнє, не знаючи і не шануючи минулого» (подано в перекладі).

У Кам'яному є що пошанувати, є на що подивитись. Ось бивень мамонта. Ось гончарні вироби черняхівської культури II—IV століття н. е. (черняхівці — протослов'яни, як вважають деякі вчені). Далі — численні вироби (мечі, наконечники списів та стріл, серпи, стремена) часів Київської Русі. А ось і взагалі унікальний експонат — керамічні каналізаційні труби тих же часів, знайдені, до речі, в селі Торговиці. Пізніше ми дізнаємося в розмові з Д. І. Фартушняком, що знайдено лише частину цих труб і що решта їх, так само, як і залишки са-

Та чи тільки для нього це характерне? Відсутність «доброго місця» — поширене явище. А потім, як вважає згадана вже сьогодні директор обласного краєзнавчого музею В. О. Сердюк, слід би все-таки вирішити питання з оплатою завідувачів музеїв на громадських засадах. Хоч би тому, що це зовсім не легка робота і незважаючи на те, що займаються цією справою, як правило, люди, захоплені історією, фанатики в найкращому розумінні цього слова.

Поні що в розмові про перспективи поширення музейної справи та поглиблення наших знань про історію рідного краю мусимо часто повторювати — «не вистачає». Не вистачає коштів на дообладнання, ремонт чи створення нових музеїв. Не вистачає коштів на наукові дослідження, зокрема — на розкопки... Але віднедавна у нас появилось немало різних фондів із відповідними рахунками. Може, варто спробувати створити такі рахунки і для історичних досліджень?

Розмовляючи з Д. І. Фартушняком, який багато років, працюючи істориком, не лише постійно поглиблював свої теоретичні знан-

зиденні знання з археології. Так що і сам я вчився в ході розкопок, де брали участь люди досвідченіші, потім учив своїх учнів. Але звісно, не можна допускати таких розкопок, як у 70-му році на полі сусіднього колгоспу «Мир». Там вирішили зорати курган. А в ньому виявилось скіфське поховання. «Добули» трактористи останки близьких скіфа, а глибше — дві кам'яні плити лежало (де вони нині — хтозна)... Приїхали представники з Кіровограда, зорили Р зоряти курган. Але й досліджувати, розкопувати не поспішають. Ось і лишається для нас наша історія багато в чому terra incognita.

Годі переполювати всі справді захоплюючі перипетії пошуку, які провадив Д. І. Фартушняк з однодумцями, так само як і про безліч розчарувань від байдужості та людської недалекоглядності, з якими часто стикався на цьому шляху. Все ж одна його гіпотеза вражає своєю простотою, так і глибокою історичною своєю підтестою. Йдеться про загадку домонгольської України.

У Кам'яному й зараз межі між обійстими викладені шматка-

О МАГІСТРА...

зацтва для боротьби проти татарської агресії.

Довго, дуже довго Синюха була кордоном — спочатку між волюдинням польських феодалів і волюністами запорозькими, а згодом — державним кордоном між Річчю Посполитою і Російською імперією, в межах якої деякий час існувала козацька Україна, що фактично закінчилася разом із зруйнуванням Запорізької Січі в часи царювання Катерини другої (остання черга XVIII століття).

Наводячи тут ці уривчасті, несистематизовані, розкидані у часі факти, та подаючи власний коментар до них, мусимо сказати: це теж значною мірою не випадково. Не випадковий саме такий характер наших знань, фрагментарність і ненауковість деяких наших тверджень. Бо для того, щоб говорити про це ґрунтовніше й переконливіше, потрібна планомірна й цілеспрямована робота істориків, яким, звісно, могли б допомогати й ентузіасти історичної науки. Допомогати хоч би й у пропаганді історичних знань, пробудженні інтересу до історії, створенні нових музеїв давнини тощо.

Звичайно, такі музеї у нас, хоч і не скрізь, та є. Маємо й ентузіастів, але їх одиниці. Не маємо більш-менш міцної й надійної матеріальної та наукової бази для відтворення того, що ми нині називаємо історичною пам'яттю. Чи потрібна історична пам'ять нам, будівникам нового світу? Ще недавно на це деякі науковці відповідали однозначно: «Ні!» Нині ж вони мовчать, а натомість все гучнішають голоси тих людей науки, які вважають, що коли історія поки що не «est magistra» («є навчальною»), то «esto magistra» — має нею бути.

2. «Нагадайте тую славу...»

Тут ми підійшли до найважливішого в нашій сьогодиншій розмові — до роботи музеїв на громадських засадах. За свідченням директора обласного краєзнавчого музею В. О. Сердюк, їх на Кіровоградщині більше двохсот. Зокрема, і в селі Кам'яному того ж Новоархангельського району (це всього за півтора десятка кілометрів від Торговиці).

Наш музей діє з 1967 року, — говорить один з його основоположників, колишній учитель історії Дмитро Іванович Фартушняк. — Тоді це було справою новою, незвичною. Нас дуже підтримував тодішній другий секретар райкому партії Г. А. Бак. Усі майже археологічні та історичні матеріали, які представлені в експозиції, знайдені в околицях Кам'яного. Маю на увазі речі старовинні, ще домонгольського періоду, а також часів козащини, гайдамаччини...

Якраз перед цією розмовою ми побували в Кам'яному будинку культури, на другому поверсі якого розташовано музей. За гідів був нинішній завідувач, за фахом історик, а за посадою — директор місцевої десятирічки М. В. Павлюк.

Найперше ознайомилися з книгою відгуків. Серед останніх — відгуки війни ветеранів, які вивозили село в 1944 році, профспілкової делегації з Болгарії, авторів туристів з Польщі. Останні втрапили до музею завдяки рек-

мого древньоруського житла, якому служила ця каналізація, чекують на свого дослідника в землі...

А поки що ми розглядали ікону початку XVIII століття, жлукто, чумацький посуд. За свідченням іншого засновника музею — С. Ю. Пухнатюка — такого «чумацького» експоната годі шукати в решті музеїв області... А ось цікава давня гра, де за «м'яча» — велика відполірована (сантиметрів тридцять у діаметрі) куля із... м'якого каменю. Кажуть, ця гра була в пошані у шляхти. Правила, на жаль, не збереглися, але, мабуть, щось на зразок сучасного хокею на траві... Правда, м'яч з добрий пуд...

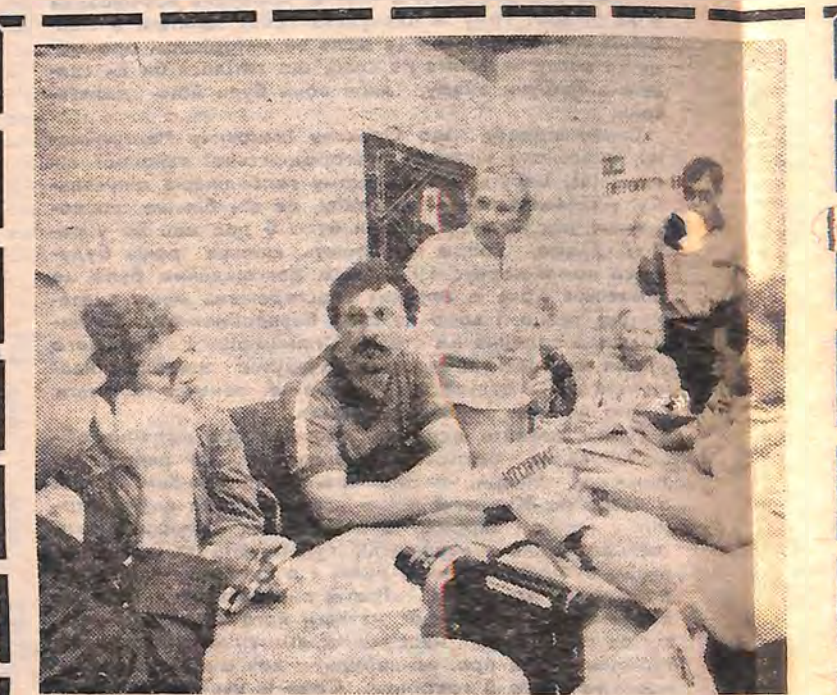
Досить багата й експозиція часів Коліївщини. Кам'яне було одним із центрів гайдамацького руху. За селом, біля Чалої гори (топонім має безпосереднє відношення до Сави Чалого — там був його зимівник) знайдено гайдамацьку кузню, де повстанці кували зброю на панство.

Старий церковний дзвін другої половини XVIII століття, речі та відзнаки солдатів російсько-японської війни 1904—1905 років; експонати радянського часу, стенд про кам'ячанина В. Ф. Майданика, особистого шофера В. К. Блюхера, матеріали про 99-ту дивізію, яка захищала село в 1941 році, розповіді про Героїв Радянського Союзу М. С. Лисова, кубанця, який загинув при визволенні Кам'яного від фашистів, та А. М. Крамаренка, кам'ячанина, удостоєного звання Героя за бої на Одері. Є й матеріали про полеглих на землі Афганістану воїнів-інтернаціоналістів.

Все це — свідчення справжньої, не вигаданої історії. Так само, як і прапор із написом «Слава відомою и організатору всіх наших перемог Великому Сталіну!» та портретом «наймудрішого». Цим прапором було нагороджено місцевого колгоспника 1946 року. Працювали колгоспники, а слава за те, як бачите — іншому... Оглядаючи стенд, де йшлося про голод 1921 року, мимоволі згадуєш і про інший, якому немало прислужилася хибна політика Сталіна, — 1932—1933 років. На жаль, про цю трагедію в музеї немає жодної згадки. А мало б бути, бо вона забрала у селі сотні життів... Звичайно, це не має нічого спільного з «парадним ходом історії». Це — невіддільна частина правди про помилки і втрати, яких могло б і не бути на шляху будівництва нового життя.

Набагато продуктивніше проходять уроки історії та виховні години, — зауважив М. В. Павлюк, — якщо вони відбуваються тут, у музеї, на фоні, так би мовити, близької всім історії рідного села.

Навіши тут слова директора, які можна вважати аксіомою, дозволю собі прокоментувати їх, виходячи з побаченого в музеї. По-перше, він потребує ремонту (це пов'язано з ремонтом усього приміщення будинку культури, в тому числі і його опалювальної системи). По-друге, потребує переосмислення й доповнення та часткового оновлення сама експозиція. З цього погляду в Кам'яному перспективи непогані — місцевий небідний колгосп обіцяє виділити гроші на будівництво нового приміщення. Але в селі базуються й інші організації, зокрема — районні (в тому числі й будівельна). З їхнього боку, на жаль, досі якоїсь допомоги не було. І не передбачається. У цьо-

Цікаво, за високими громадянськими критеріями працює київське творче об'єднання кінолюбів — краєзнавців «Літопис». Ідею його створення підтримали Подільський районний комітет, Товариство охорони пам'яток історії та культури, керівництво заповідника «Стародавній Київ». Багато ще трудючись і нерозв'язаних питань у кінолюбів, але день за днем роблять вони свою потрібну справу — створюють докладний кінолітопис Києва. Знімають і «зникаючу природу», і пам'ятки історії та архітектури у їх зв'язку з видатними подіями й особами вітчизняної історії, і примети дня сьогодиншнього, і перспективи розвитку столиці.

На знімку: іде засідання клубу.

Фото В. РЕПКА, В. ФАЛІНА. (Фотохроніка РАТАУ).

ня, а й займався практичними дослідженнями — матеріали-бо поряд, — я мимоволі перейнявся захопленістю цієї немолодого вже людини. А скільки курйозних, просто-таки анекдотичних випадків, пов'язаних із його пошуками, переполю!

Коротенько зупинюся на одному. Під час будівництва двоповерхового будинку поблизу стадіону в Новоархангельську (було це 15 років тому!) будівельники несподівано натрапили на велику камінну плиту. Підняли її, а там — підземний вхід, викладений камінними плитами. Дізнавшись про це, Дмитро Іванович прибув на місце. Оглянув хід, висловив здогаду, що це залишки фортеці початку XVIII століття, яка знаходилася неподалік. А далі... Для дослідження ходу потрібні були дозвіл, спеціальне спорядження, помічники. А у будівельників — план. Так що довелось поставити плиту на місце і добудувати будинок, в якому ось уже стільки років живуть люди. Завіса таємниці, ледь відкритися, важко впала на попереднє місце. І, певно, надовго.

Територія села Кам'яного дуже багата поселеннями різних епох. Одне поселення займає чималеньку площу — приблизно як сучасне село хат на 100—150. А от цвинтаря, де були б поховані померлі з цього поселення, сучасні дослідники (а серед них були й науковці з Кіровограда) так і не знайшли. Чи не значить це, що жили тут слов'яни дохристиянського періоду, котрі, як відомо, спаливали своїх померлих? Чи не тут проліг місточок, що зв'язав черняхівців із християнською Руссю? Хочеться сподіватися.

У КРУТЕНЬКО

Серед багатьох жителів так званої провінції ще міцно живе якийсь комплекс неповноцінності. Мовляв, усе цікаве і значиме відбувалось десь, а не у нас. Але це неправда! Просто ми погано знаємо історію своїх місць. А вона досить цікава і повчальна.

Село Крутеньке — старопрестаре. Назали, нібито якийсь Крутєвич першим тут оселився три століття тому і від нього пішла назва. Але то не так. Ще до нього племена існували й ім'я йому дали племена на язон, сприйнявши на вигадки козаків — насмішників, бо жило воно на крутих схилах ярів вузької вертлявої річки — Джерела, що безлюдно пливе в красуно-жовті. А зупини плив в красуно-жовті. І, що до цього це були дні мисця, мабуть, десь саме тут походив кордон між Руссю і ковічними племенами.

Здавна ходила легенда, що село заснував козак Гонта. Про це навіть записано в «Трудах Подольського епархіального історико-статистичного комітету» (Випуск 9.1901 г.). Але тут же згадується, що село існувало і в набагато раніші часи, так як в його історії могли бути перші зв'язки з набігами кримських татар.

Ну, а в тому, чи бував тут славнозвісний козак Гонта, тоді сумніватися. Звичайно, цей чоловік тут, неподалік від Умань, збирав до свого загону відчайдушних з роду козацького шляхти.

Про козацький родовід нагадає і красень ліс, який носить назву Дорошевого. Гадано, що його садив сам гетьман Михайло

● ДО ДНЯ РАКЕТНИХ ВІЙСЬК І АРТИЛЕРІЇ

У КРУТЕНЬКОГО ДОЛЯ КРУТА

19 листопада 1988 року

ВОНА розповідала довго, дуже довго, час від часу дістаючи з сумочки папери: «Ось це старший у формі. Ось його характеристика. Ось відповідь із редакції нашої районної газети: нічим допомогти не можемо...» А то зняла обручку з пальця: «Ось це вкрати, потім підкинули...» А то виїняла з вух сережки: «Здавала знайомому на зберігання, та він відкусив шматочок золота, порівняйте, краї нерівні...»

Постараюся передати розповідь Галини Аркадіївни по можливості стисло зі збереженням стилю викладу:

«Три сини маю. Старший, Іван, прописаний у мене. Наркоман з 14 років. Ходила за допомогою до колишнього чоловіка, Дороша Петра Вадимовича (він лікар), до головліаря. «Подумаєш, мак. Дрібниця», — сказав. Зверталася в Добровеличківський райвійськкомат, у редакцію районної газети — послали в райвиконком, у Помічник-ський міськвиконком. Усе марно. Іван пішов у армію, там дали прекрасні характеристики, рекомендації для позаконкурсного вступу у вуз чи технікум. Повернувся влітку 1987-го, відпочивав, батько давав гроші. Я була у відпустці, Іван дівчат приводив. Не працював. Я писала від його імені заяви на роботу, то тільки говорив, що влаштується. Продав золотий ланцюжок і хрестик, дитячий комбінезон, стереоприймач. У міліції кажуть: то ж його! Як його, коли він не працює?

Цього літа хворів, випивався і зник, братові сказав — поїду на тиждень, а прийшов десь через місяць. У санаторії, каже, був. Знаю, кажу, чим ти хворий. Ударив. Раніше не бив. Був дуже хорошим, розумним, чуйним, добрим, помагав виховувати братів, прав, готував. Батько пив, бив мене, Іван заступався.

З Дорошем шлюб розірвано 10 років тому з моєї ініціативи. Через 4 місяці зійшлися, але знову став знущатися, бив мене й Івана. Іван сказав: ще повернешся — спущу з поверху. Дорош відправив мене в психіатричку, дав за це лікарів 100 карбованців і 4 банки ікри. Коли я там лежала, Дорош забирав дітей до себе. Мені там поставили діагноз «маніакально-депресивний психоз», прив'язували, били. Лікували несумісними препаратами. Я маю два дипломи, хімік, розуміюся на цьому. Ось подивіться, книга, тут описано побічну дію аміназину, який мені давали...»

Читаю: «Колапс, лейкоманія, лейкопенія, алергічна жовтяниця, глибока депресія аж до самоубиства, 1—6 процентів летальності...»

«Потім направили мене в Кишинів, сфабрикували довідку, ніби я від алкоголіків, що в мене манія наближення війни... Пізніше в Кіровограді інший лікар сказала, що ніякого психозу в мене нема, а є неврівноваженість...»

Дорош живе з черговою повією, на 20 років молодшою, котра кілька разів виходила заміж, до неї було ще дві. Молодший син, Вася, пішов до батька заради грошей, а потім і середній, Володя. Там бруд, вони живуть у флігелі, самогоном пахне. І думаю, що Дорош зі своєю там роблять аборт. У нього руки золоті як у спеціаліста.

Мене звільнили з роботи

ніби за те, що не витримала іспитового строку. На двох молодших одержую 40 карбованців аліментів, Влітку влаштувала Володю на роботу на елеватор, а він сердиться: вдома краще. Молодші хворі, були в лікарні. Звуть мене шиною. Дорош не може мені вибачити, що подала на розлучення. Він як купив машину, то став пити і гуляти, а до того ні. У Івана друзі — діти лікарів, у них він, мабуть, бере медикаменти. А ще мак, коноплі, Полінаркоман, У Івана та Василя — надпам'ять, все на льоту скоплюють, і в мене теж, тому мені й приписують шизофренію. Дорош зі своєю возили Іванові в армію горілку. Володя давав мені двері. В хаті ніяк не можу прибрати після Іванових компаній. Дівчата в нього були — одна старша на рік, а вигляд — як у баби, ще одна — на 7 років старша. Женись, кажу, але шлюх у дім не пущу. Дорош дає дітям гроші безконтрольно, при мені цього не було б. Я дітей усіх била, особливо

«Сива ластівка, сиве сонечко» — небагато ми згадаємо таких щемливих і лагідних слів про матір, які знайшов Борис Олійник. Сини з нашої розповіді про ту, що народила і виховувала, відгукувалися виразами, що у вірш чи пісню не просилися. Не спішімо їх категорично звинувачувати. Краще прислухаймося після прочитання до свого внутрішнього голосу. Якщо він хоча б шепле вам: «Ти не завжди був справедливим і уважним до людей і, зокрема, близьких», — ми вважатимемо, що переповіли цю гірку історію марно...

— Нічого те обстеження не покаже, — втрутився Петро Вадимович.

На жаль, мусимо визнати, що за цими словами — не просто бажання батька виправдати вчинок сина. Ні досконалих методів діагностики, ні лікування наркоманії немає, і справа тут не тільки у відставанні ме-

може кинути роботу і податися в мандрію...»

Одні з «мандрів» Галини Аркадіївни були до родичів. Там сподівалося влаштуватися на таку роботу, де не вимагають прописки. Прописку хоче залишити помічниця, щоб не зостатися без свого кутка... Прописка. Знаєте, це сло-

во варто писати з великої літери, ставлячи попереду титул «її Величність». Мені цими днями стало аж не по собі, коли знайомий молодий спеціаліст показав впроханий на роботі папір із печаткою для дружини: «Просимо надати такий-то, не прописаний у Кіровограді, можливість користуватися бібліотекою в порядку винятку...» Зараз дебатуються питання про відміну прописки як принизливого, обтяжливого морально і фінансово явища, але...

Поки сонце зійде, роса очі... Галина Аркадіївна ще цілком може встигнути зв'язатися в тяганні по розподілу квадратних метрів, якщо її «розлучення» з дітьми триватиме й далі.

ТАК чому ж пішли від матері Володя й Вася (з Іваном більш-менш ясно)?

Хлопчики наводили і на Івані пояснення: «А чого вона без запрошення ходить у школу, ганьбить мене, каже, не помагаємо, а ми їй вибрали картоплю, у лікарню нас клала», і серйозніші: «Закривала нас в туалеті, то гнала до батька, то назад повертала, кудись шалася».

Я слухала і думала, що, мабуть, чи не кожна дитина у момент образи на матір чи батька могла б наблизити у них в'язку гріхів...

Раніше ми жили нормально... — хлопці стелять плечима на запитання, чому ж і коли, на їхню думку, почалися незгоди. А я пам'ятала пояснення Галини Аркадіївни і запитала у Петра Вадимовича... про це саме.

— Ну як... так щоб дуже пив, то ні. Випиваю... Молодші сини були точнішими:

Як у нас справи з уживанням спиртного на середньостатистичну чоловічу душу середнього віку? Несухо, здається...

Коли Петро Вадимович лежав у лікарні, Галина Аркадіївна побила вікна в його домі, мусив відпрошуватися з лікарні і склити. «То тепер у нас такий метод захисту: дрючок у руки і...»

«Каков привет, таков ответ...» Поки зберігатиметься статус-кво, синам, очевидно, ще не раз доведеться спостерігати такий «обмін любов'язностями».

Педагогі не помітили, щоб хлопці за час перебування в батька різко взяли крен в гірший бік, і взагалі в школі нічого поганого про Володю та Василя сказати не можуть, навіть хвалять — трудолюбиві. Схвально відгукувалися й про Галину Аркадіївну: діти в неї були доглянуті, вона завжди цікавилася їхніми успіхами, лише останнім часом стала настирливою, нав'язливою, прискіпувалася в школі до синів: «Чого ти не носиш костюм, що я тобі купила; а

відмовилася від новонародженої дитини, ніхто не вважатиме і навіть не назве «шизою». Розказуючи про людину, що хворіє, скажімо, на радикалізм чи стенокардію її діагноз згадають нейтрально чи навіть поштиво, а от «Та його (чи її) амін називом лікують», прозвучить з інтонацією «Та йому ж, алкашеві, ампулу зашили». Хоча у психічній недугі сам хворий «винен» дуже рідко, буває, оточення поодіє, стрес, а то й узагалі це річ спадкова чи невизначеного походження. П'яницями ж стають цілком свідомо... Ми говоримо про необхідність милосердя до інвалідів, старих, немічних, самотніх, сиріт. Людей з психічними розладами в цей список знедолених якось не звикли включати.

— Була б вона прикутою до ліжка, лежала отут, — Петро Вадимович показав на диван, — доглядав би, помагав, підносив і виносив...

Постукаємо, як кажуть, по дереву, щоб не наврочити... Якщо Галина Аркадіївна справді хвора, і, як вважає Петро Вадимович, недуга прогресуватиме, то...

Коли Галина Аркадіївна показувала свої персні, я дивилася на її руки. Ви помічали, що навіть у молодих жінок, котрі не працюють у полі, на фермі, на будові, руки бувають пошорхлими, змученими, куди старшими від обличчя і куди старшими, ніж у чоловіків, навіть тих, хто має справу з фарбами, мазутом, металом? То все щоденні кухня, прибирання, прання. Пелюшки... Повзунки... Колготки... Сорочечки... Джинси... У Галини Аркадіївни це було помножене на три. Помножені на три були розбиті лоби, «двійки», білки... Усе на нервах. Десять років — в основному на її нервах, чоловік допомагав тільки матеріально. Нерви синів не витримали її сварок і претензій, їм було куди йти від цього.

А куди вона мала тікати від їхніх криків, болячок, від безсонних ночей? Чи не кожна мати знає хвилини, коли хочеться бігти світ за очі, аби не чути, не думати, мати спокій. Відоме таке явище, як післяродової депресії... Художники та поети бачили в материнстві тільки привід для оспівування, а самі жінки — ще й зморшки та сивину у двадцять п'ять...

ЗВИЧАЙНО, може, я щось драматизую, чогось не знаю, чогось не розумію, адже, так би мовити, там не жила. Але одне знаю напевне. Ніхто в світі, ніколи не покладає здорових хлопців (так про себе говорять Вася, Володя й Іван) у лікарню — тільки мати, бо в неї й за здорових серце рветься, а у чужих (та й не зовсім чужих) і за недужих не завжди стиснеться. Ніхто ніколи в світі, крім матері, не оббиватиме так порogi зі своїми безадресними і безнадійними («А що ж ми тут можемо?») проханнями допомогти їй повернути можливість виховувати, турбуватися — перспективі, від яких більшість — як від вогню... Ніколи нікого в світі так не тривожитиме, куди зник Іван, де він ходить, з ким дружить. Колись, хіба, може, кохана дружина запитає пізно ввечері (а чи й уранці): «Де ти був?», але, боже ти мій, чи ж за нього болітиме у неї в той момент душі...

Н. ДАНИЛЕНКО, спецкор «Молодого ко-

Ця жінка дуже самотня...

Хлібу — любов і шана

ВІДДАВ НА
ПРО ХЛІБ У
НАРОДІ ГОВО-
РИЛИ, ЯК ПРО
ЖИВУ ІСТОТУ:
ХЛІБ — ГОДУ-
ВАЛЬНИК,
ХЛІБ — БАТЕЧ-
КО. НЕПО-
ВАЖНЕ СТАВ-
ЛЕННЯ ДО ХЛІ-
БА ЗАВЖДИ
ЗАСУДЖУВА-

ЛОСЯ ЯК НАЙ-
ТЯЖЧА ОБРА-
ЗА, БО Ж ВІН
СИМВОЛ ЖИТ-
ТЯ І ДОБРОБУ-
ТУ.

Хлібом зігріті
свята і будні,
хлібу в кожній
родині — найпо-
чесніше місце.
«Хліб — усьому
голова» — в цих

мудрих народних
висловах втіли-
лось одвічне ша-
нобливе ставлен-
ня до хліба, до
його святості. І
як прикро, що в
наш час іноді
ставлення до хлі-
ба буває легко-
важним.

Знаючи справ-
жню ціну хліба
треба не викида-
ти навіть най-
черствіший шма-
точок. Адже
хліб не втрачає
своїх поживних
якостей навіть
при тривалому
зберіганні. Ско-
ріше навпаки,
значно легше за-
своюється орга-
нізмом зачерст-
вілий або спеці-
ально підсуше-
ний хліб.

Повага до хлі-
ба — найцінні-
шого дарунку
землі — обов'я-
зок всіх і кожно-
го з нас.

Бережіть хліб!
**УКООПТОРГ
РЕКЛАМА.**

ПО БЕЗДОРІЖЖЮ — З КОМФОРТОМ

У негоду краще вирушати в дорогу в легких,
практичних гумових чобітках. Гарно оздоблені гу-
мовики з напівшерстяною чи бавовняною підклад-
кою та устілками, завжди стануть у нагоді кожній
жінці.

Жіночі чобітки всіх розмірів, в основному чорно-
го кольору з низьким чи середнім підбором не про-
пускають вологу, незамінні в сльоту, мають приваб-
ливий вигляд. В дощову погоду в них зручно пора-
тись у господарстві, працювати на присадибній ді-
лянці, виконувати інші роботи на відкритому повіт-
рі.

Ціна чобітків — від 8 до 12 карбованців.

Жіночі гумові чобітки можна придбати в універ-
магах, магазинах «Взуття» та «Промислові товари»
споживчої кооперації.

УКООПТОРГРЕКЛАМА.

ГАРБУЗОВА ПОРА

З настанням осені дозріває і гарбуз — одна з найбільших ягід на
землі.

Гарбуз корисний і смачний. Його варять, смажать, маринують. От-
же, споживають достатньо. Та гарбуз — це ще смачне й корисне на-
сіння. Дбайливі господарі, мабуть, вже назбирали його чимало.

ОЧИЩЕНЕ І ПІДСУШЕНЕ ГАРБУЗОВЕ НАСІННЯ В НЕОБМЕ-
ЖЕНІЙ КІЛЬКОСТІ ПРИЙМАЮТЬ ЗАГОТІВЕЛЬНІ ПУНКТИ
СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ.

Ціна за 1 кг — 1 крб. 70 коп.

Чекаємо вас на заготівельних пунктах!

УКООПТОРГРЕКЛАМА.

ШВИДКО Й ЗРУЧНО...

Закінчився сіль-
ськогосподарський
рік — час, коли у
власників садів,
городів, тих, хто
утримує велику ро-
гату худобу, сви-
ней, кролів, птицю,
— утворились лиш-

ки сільськогоспо-
дарської продук-
ції. Швидко, зруч-
но їх можна реалі-
зувати, скористав-
шись послугами
споживчої коопе-
рації. М'ясо ціли-
ми тушами або час-

тинами туш, кролів,
птицю, овочі, фрук-
ти за цінами домов-
леності закупову-
ють заготівельні
організації спожив-
чої кооперації.

**УКООПТОРГ
РЕКЛАМА.**

ЧЕМПІОНАТ—У КІРОВОГРАДІ. ЧЕМПІОНИ... КІРОВОГРАДЦІ

На Завадівській трасі, що під Кіровоградом, минулих вихідних готувалися до республіканського чемпіонату та першості з велоспорту.

— Від кіровоградців дізнався, що ці змагання організувала і газета «Мо-

лодець», Сніжана! Виривайся вперед!» скопив чийсь велосипед і рвонув напростець, щоб десь на середині першого кола підбадьорити дівчину.

Нерували тренери. Л. І. Товстоуш з Полтави про-

— Просила Сніжана вчора, щоб розбудила її о шостій ранку. Я їй і кажу: кожен день сама встаєш о цій порі на тренування, то чого оце я маю будити? Вона й зізнається: спати не хочеться, хвилюється. А там, дивись, задрімає і проспить своє перше місце.

Сніжана Поліщук, студентка першого курсу факультету фізвиховання Кіровоградського педагогічного інституту, невдовзі після фінішу знову осідла велосипед:

— Час готуватися до всесоюзних змагань. Не одних я була четвертою в індивідуальній гонці. Тепер думаю взяти реванш. — І натисла на педалі.

Через кілька хвилин її голуба куртка виднілася ген під лісом...

У велоспорті успіх залежить, як нам пояснив О. Заворотній, від старту. Вирвався вперед — аважай, півсправи зроблено.

Сумчанин Сергій Коропець і полтавчанин Вячеслав Перепелюк в індивідуальній гонці на 19,2 кілометра одночасно вирвалися вперед... Представники команд Полтавської об-

ти, як навіть не знайомі між собою кнаки та дівачата дополагали один одному. Це закономірно у спортсменів, хоча таку солідарність, як у велосипедистів, побачиш рідко де.

Цікавий випадок стався з представником Донецьчини Сергієм Самарінім. Хлопець прогледів фініш і поїхав ще одне коло.

Хтось з донецчан із свіжими силами спробував догнати свого земляка. Куди там! Сергій так захо-

дванадцятикілометровою дистанцією подолав Сергій Жимаров з Чернігівщини, наш земляк Кирило Красов був третім.

— Не віддамо нікому естафетну гонку! — заявив на другий день чемпіонату чернігівський тренер О. А. Руденюк. — Два призові місця для нас — замало!

У підсумку в груповій гонці Сергій Жимаров фінішував третім. Першим був Олег Тіунов з Полта-

других і одне третє місце. Їх найбільше і серед призерів змагань (фото — справа внизу).

Перехідний приз газети «Молодий комунар» був вручений команді Полтавської області, яка набрала найбільше очок.

— Як так: приз нашої «молодіжки» — і в Полтаві? Бути йому наторіжнову в Кіровограді! — зава- няв полтавських колег Олександр Заворотній.

— У Вінницю поїде він,

дий комунар», — підійшов до нас тренер збірної Чернігівської області О. А. Руденюк. — Хочу перед стартом заявити: всі призові місця будуть наші. За нами — полтавчани.

— Звідки така впевненість? — питаємо.

— Не перший раз у Кіровограді...

Четверту осінь у нашому місті проходить

бував навіть, аби підтримати своїх вихованців, перекричати потужні динаміки, звідки линула музика.

Раніше навіть не думалось, що у велосипедистів така сила волі. Без перебільшення: кілометр за кілометром доводилося їм долати круті, майже вертикальні підйоми. Дехто

ласті навіть роз'їхалися по трасі. Підбадьорювали Вячеслава. А йому не щастило — два рази ламався велосипед, два рази він падав.

Щасливішим у гонці серед чоловіків все-таки був Сергій Коропець. Він і став чемпіоном УРСР з велоспорту 1988 року.

Стартували юніори. На другому колі у Валерія Корабліна ламається велосипед. Хлопець пробує полагодити і їхати далі. Тренер з велоспорту від заводу радіовиробів Віктор Тарасенко скочив на велосипед, що стояв біля нього, і поїхав допомагати землякові.

На цьому чемпіонаті час- то можна було спостеріга-

тися, що хлопця ледає спинили голосом гучномовця. Едуард Кистерський, який представляв Кіровоградщину, теж погнався після фінішу за С. Самарінім. Певно, хотів обігнати...

— Вадик, давай, натискай, натискай на педалі!

Це підбадьорювали наймолодшого, одинадцятирічного учасника гонки серед юнаків усі присутні. Навіть судді і ті не скупилися на тепле слово Вадиму Коняхіну. Батько теж прийшов повболівати за свого сина і дуже зрадів, коли при підбитті підсумків Вадим був у «золотій середині» (на знімку зліва внизу).

Першим серед юнаків

ви. Другим — Кирило Красов, наш земляк. (на знімку зліва вгорі разом з батьком В. Р. Красовим).

Тактично скомпонував естафетну гонку кіровоградців старший тренер Олександр Заворотній. Першим стартував Андрій Лісогор із завданням відірватися від решти спортсменів на невелику відстань. Другим їхав у естафеті Валерій Кораблін, за ним — Ігор Сінько. Ну а четвертий велосипедист

Едуард Кистерський підтвердив, що кіровоградська команда в естафеті найсильніша.

Слід віддати належне і полтавчанам. У них за чемпіонат — одне перше, три

— не стримався вінницький тренер В. В. Ліпкань, — Наша Наталка Качалко була четвертою, а Микола Собчук — п'ятим.

— Не варто гадати, — підходить до гурту головний суддя чемпіонату і першості УРСР з велокросу суддя всесоюзної категорії П. В. Александровський (на знімку — справа вгорі). — Дістанеться приз найсильнішій команді.

Репортаж із чемпіонату та першості УРСР з велокросу вели ЮРІЙ ЯРОВИЙ та ВОЛОДИМИР СЕКЕРКО, спеціальні кореспонденти «Молодого комунара».

республіканське змагання з велоспорту на приз газети «Молодий комунар».

— Наші земляки завжди посідали призові місця. Хоча й чернігівці — прекрасні спортсмени, — говорив старший тренер кіровоградців Олександр Заворотній.

Йому не вдалося закін-

брав велосипед на плече і з ним видирився на ті пагорби. Розчервонілі мчала дівчата до фінішу, Першою тут кіровоградка Сніжана Поліщук.

...Ії ніжно, по-батьківському обійняв тренер, підійшла мама Людмила Петрівна з племінником Женєю. Вітання, поцілунки. Накинули на плечі куртку, дали

ТЕЛЕБАЧЕННЯ

3 21 ПО 27 ЛИСТОПАДА

ЧЕТВЕР

24 ЛИСТОПАДА

П'ЯТНИЦЯ

25 ЛИСТОПАДА

СУБОТА

26 ЛИСТОПАДА

НЕДІЛЯ

27 ЛИСТОПАДА

ПОНЕДІЛОК

21 ЛИСТОПАДА

▲ ЦТ (I програма)
6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Футбольний огляд. 9.05 — «Соба-че серце». Художній телефільм. 1 і 2 серії. В перерві — 10.10 — Новини. 11.25 — «Навіколо світу». Кіноальманах. 15.30 — Новини. 15.40 — Ф. Лєт Соната-фантазія «По прочитанні Данте». 16.00 — «Портрет сучасника». Прем'єра документального телефільму «Необхідно зустрітися». 16.40 — Новини. 16.45 — «Я, ти і всі ми разом». 17.30 — Концерт фольклорного ансамблю «Дніпряни». 18.45 — Сьогодні у світі. 19.05 — «Курсом XIX партконференції». «Будівельники». Про ярмарок науково-технічних досягнень у будівництві. 19.45 — Р. Харвуд. «Костюмер». Прем'єра телефільму вистави Московського театру ім. М. Ермолавої. 21.00 — Час. 21.40 — Проект перекладу. 21.50 — Продовження. 23.00 — Сьогодні у світі. 23.10 — «Знаменитий і вмілий Матвій Казаков». Документальний телефільм про видатного російського зодчого XVIII ст.

▲ УТ

16.30 — Новини. 16.40 — Срібний дзвіночок. 17.00 — Співає солістка Львівського державного театру опери та балету. 17.30 — «Коллектив і п'ятиріччя». Одеське виробниче об'єднання «Зоря». 18.00 — «ДЕНЬ ЗА ДНЕМ». (Кіровоград). 18.20 — ТЕЛЕФІЛЬМ «ФАНТАЗІЯ» (Кіровоград). 18.30 — Муз. фільм «Мелодії старого замку». 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «Час рішень» — час дій». Економіка і екологія. 20.00 — Телеспортсмен. 20.45 — На добраніч, діти. 21.00 — Час. 21.40 — Проект перекладу. 21.50 — Все про кіно. 23.00 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Навчальна програма. «Пока свободою горим...» — Документальний фільм. 8.35, 9.40 — Історія. 8 кл. Громадянська війна в США. 9.00 — «Бордіно». Науково-популярний фільм. 9.10 — Італійська мова. 10.05 — Учнім СТУ. Основи інформатики і обчислювальної техніки. Алгоритми роботи з графічною інформацією. 10.35, 11.35 — Біологія. 6 кл. Водорості. 10.55 — «Він брав Зимовий». Документальний фільм. 11.05 — Російська мова. 11.55 — «Охоронець». Художній фільм. 13.20 — Новини. 13.25 — «Ось моє село...» Художній фільм із субтитрами. 18.00 — Новини. 18.15 — «Служу Радянському Союзу». 19.15 — Футбольний огляд. 19.45 — Прем'єра документального фільму «Головний потізд республіки». 19.55 — Реклама. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Міжнародна панорама. 21.00 — Час. 21.40 — Проект перекладу. 21.50 — Екран документального фільму. Прем'єра документального телефільму «Ілля Мечиславович». Сторінки життя». 22.40 — Музична передача «Ранкова пошта» (повтор). 23.10 — Новини.

ВІВТОРОК

22 ЛИСТОПАДА

▲ ЦТ (I програма)
6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Р. Харвуд. «Костюмер». Фільм-вистава Московського театру ім. М. Ермолавої. В перерві — 9.45 Новини. 11.10 — «Живи, земле!». 15.30 — Новини. 15.40 — Програма Донецької студії телебачення. 16.15 — Фільм — дітям. «Гепард повертається». 17.20 — Новини. 17.25 — Прогрес. Інформація. Реклама. 18.10 — Хвилини поезії. 18.15 — Основи економічних знань. «ТелеЕко». 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — Репортаж з пленуму ЦК ВЛКСМ. 19.45 — Фотоконкурс «Я люблю тебе, життя». 19.50 — Прем'єра телефільму «Наказ з головної вулиці». 20.45 — «Почути музику в собі». 21.00 — Час. 21.40 — Проект перекладу. 21.50 — «Актуальний об'єкт». Прем'єра документального телефільму «Очищення». Про судовий розбір заяви колишнього прокурора І. Шеховцова проти редакції газети «Советская культура» і письменника А. Адамовича. 23.15 — Сьогодні у світі. 23.30 — Концерт групи «Юртімкс» (Великобританія).

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Все про кіно. 10.30 — Камерна музика американських композиторів. 11.10 — Доброго вам здоров'я! Відповіді на листи глядачів. 11.40 — Шкільний екран. 6 клас. Російська література. 12.15 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Срібний дзвіночок. 17.00 — Наука і час. 17.30 — Муз. фільм «На веселій хвилі». 18.00 — Циркова програма. 18.30 — Обговорюємо проекти Законів про зміни і доповнення Конституції СРСР. 18.45 — Концерт для арфи, камерного оркестру. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «Театр і час». 20.30 — Резерв. 20.45 — На добраніч, діти. 21.00 — Час. 21.40 — Проект перекладу. 21.50 — Худ. фільм «Батальйони просять вогню». 1 серія. 22.55 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Навчальна програма. «Мой первый друг, мой друг бесценный...» 8.35, 9.35 — Географія. 7 кл. Водні ресурси СРСР. 9.05 — Французська мова. 1 рік навчання. 10.05 — Учнім СТУ. Основи інформатики і обчислювальної техніки. Вчити-ся допомагає БОМ. 10.35, 11.35 — Географія. 6 кл. Рослинний і тваринний світ Австралії. 11.05 — Французська мова. 2 рік навчання. 12.05 — Прем'єра художнього телефільму «Анна Павлова». 1 серія. 13.00 — «Зірні цього будинку». 13.25 — Новини. 13.30 — Денний сеанс повторного телефільму «Ходіння по муках». 8 серія «Даша». 18.00 — Новини. 18.15 — Ритмічна гімнастика. 18.45 — «Загадкова планета». Мультфільм. 19.00 — «Для всіх і для кожного». 19.30 — Музичний кіоск. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — «...До шістнадцяти і старші». 21.00 — Час. 21.40 — Проект перекладу. 21.50 — Прем'єра художнього телефільму «Анна Павлова». 1 серія. 22.45 — Новини.

СЕРЕДА

23 ЛИСТОПАДА

▲ ЦТ (I програма)
6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Мультфільми кіностудії «Союзмультфільм». 9.05 — «Я, ти і всі ми разом». 9.50 — Співає Г. Хохлова. 10.05 — Новини. 10.15 — Клуб мандрівників. 15.30 — Новини. 15.45 — Прем'єра мультфільму «Чарівний ліхтар». 16.05 — «Здрастуй, музино!». 16.50 — Новини. 16.55 — Програма Краснодарської студії телебачення. 18.15 — Обговорюємо проекти Законів про зміни і доповнення Конституції СРСР і про вибори народних депутатів СРСР. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.05 — Мультфільми для дорослих. 19.30 — Зустріч з письменником В. Беловим у Концертній студії Останкіно. 21.00 — Час. 21.40 — Проект перекладу. 21.50 — «Музичний ринг». Зустріч рок-груп «Стромболі» (ЧССР) і «Антис» (СРСР). По закінченні — 23.40 — Сьогодні у світі.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Художній фільм «Батальйони просять вогню». 1 серія. 10.20 — «Село і люди». 10.50 — Дитячий кінотеатр. Зустріч з режисером А. Бенендорфом. 11.40 — Шкільний екран. 7 клас. Музика. 12.25 — Телестудія «Контакт». Пізнавально-розважальна програма для школярів. 13.55 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Срібний дзвіночок. 17.00 — Концерт. 17.30 — «Народовладдя». Керченська міська Рада народних депутатів. 18.00 — «ДЕНЬ ЗА ДНЕМ». (Кіровоград). 18.20 — ТЕЛЕФІЛЬМ «ДЗЕРКАЛА ЕРМИТАЖУ». (Кіровоград). 18.30 — Фільм — концерт «Осінні мелодії». 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «Шляхом оновлення». 20.00 — «Земле моя, рисосіяння». 20.40 — Резерв. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Час. 21.40 — Проект перекладу. 21.50 — Худ. фільм «Батальйони просять вогню». 2 серія. 22.55 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Навчальна програма. Життя байки. 8.30 — «Ерудит». 9.30 — Німецька мова. 1 рік навчання. 10.00 — Реклама. Куди піти вчитися. 10.05 — Учнім СТУ. Фізика. Виробництво і передача електроенергії. 10.35, 11.35 — Фізика. 6 кл. 11.05 — Німецька мова. 2 рік навчання. 12.05 — Прем'єра художнього телефільму «Анна Павлова». 2 серія. 13.00 — Прем'єра документального фільму «Мене вбили багато разів...». 13.30 — Новини. 13.35 — Денний сеанс повторного телефільму. «Ходіння по муках». 9 серія. «Рошин». 18.00 — Новини. 18.15 — Лауреати Міжнародного конкурсу ім. П. Чайковського. І. Калер (скрипка). 19.15 — Хокей. Чемпіонат СРСР. «Динамо» (Москва) — «Спартак». 2 і 3 періоди. В перерві — 19.50 Вечірня казка. 20.45 — Народні мелодії. 21.00 — Час. 21.40 — Проект перекладу. 21.50 — Прем'єра художнього телефільму «Анна Павлова». 2 серія. 22.45 — Прем'єра документального телефільму «Роздуми на стародавній площі». 23.25 — Новини.

АНОНС

26—27 листопада в будинку культури Кіровоградського заводу радіовиробів відбудеться II обласний фестиваль авторської пісні. Бажаючі виступити в ньому можуть передати заявки комсоргам за місцем роботи чи навчання або в обком ЛКСМУ (відділ пропаганди і культурно-масової роботи). У заявці вказати своє

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — «Здрастуй, музино!». 9.20 — Очевидне — неймовірне. 10.20 — Новини. 10.30 — «Пісня далека і близька». 11.10 — «Сільське господарство». 15.30 — Новини. 15.45 — «Музична скарбниця». Твори К. Дебюссі. 16.25 — П'ятирічка: діла і люди. 17.15 — Прем'єра мультфільму «За чужим по-женешся — себе загубиш». 17.25 — Новини. 17.30 — «...До шістнадцяти і старші». 18.15 — «Потрібен депутат». Про принципи відбору кандидатів у депутати, про те, що заважає висуванню кращих. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.05 — Прем'єра мультфільму «Сходи». 19.15 — Фільми народного артиста СРСР С. Росточного «Докинемо до понеділка». 21.00 — Час. 21.40 — Обговорюємо проекти Законів про зміни і доповнення Конституції СРСР і про вибори народних депутатів СРСР. 21.55 — «Музика в ефірі». В перерві — 22.55 Сьогодні у світі.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Худ. фільм «Батальйони просять вогню». 2 серія. 10.35 — Шкільний екран. 8 клас. Українська література. 11.05 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Срібний дзвіночок. 17.00 — Республіканська фізико-математична школа. 17.30 — Мости єднання. Змагаються агрофірми Литви і Криму. 18.00 — Сонячне коло. 18.30 — Муз. фільм «Сидку біля віконця». 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Світ поезії. Іван Драч. 20.10 — Обговорюємо проекти Законів про зміни і доповнення Конституції СРСР і про вибори народних депутатів СРСР. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Час. 21.40 — Обговорюємо проекти Законів про зміни і доповнення Конституції СРСР про вибори народних депутатів СРСР. 21.55 — Молодіжна студія «Гарт». 23.25 — Новини.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Навчальна програма. Прем'єра науково-популярного фільму. 8.35, 9.35 — Природознавство. 3 кл. 9.05 — Іспанська мова. 1 рік навчання. 10.05 — Учнім СТУ. Загальна біологія. Селекція тварин. 10.35, 11.35 — Музика. 7 кл. С. Прокоф'єв. «Ромео і Джульєтта». 11.05 — Іспанська мова. 2 рік навчання. 12.05 — Прем'єра художнього телефільму «Анна Павлова». 3 серія. 13.00 — «Сьогодні і кожний день». Документальний телефільм про життя і діяльність Б. Патона. 13.55 — Новини. 14.00 — Денний сеанс повторного телефільму. «Ходіння по муках». 10 серія «Північ». 18.00 Новини. 18.15 — «Мікі-Маус у Москві». 19.00 — Сільська година. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Ритмічна гімнастика. 20.45 — «Співає і танцює молодість». 21.00 — Час. 21.40 — Обговорюємо проекти Законів про зміни і доповнення Конституції СРСР і про вибори народних депутатів СРСР. 21.55 — Прем'єра художнього телефільму «Анна Павлова». 3 серія. 22.50 — Новини.

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Мультфільми кіностудії «Союзмультфільм». 9.05 — Фільм-дітям. «Серйозні ігри». 10.15 — Новини. 10.25 — «Це ласкаве слово «Аюш-ка». Концерт. 10.50 — «Інститут людини». 15.30 — Новини. 15.45 — «Відповідальність». Про творчу зустріч педагогів у Краснодарі. 16.30 — Новини. 16.35 — «Чого і чому?». Передача для дітей. 17.05 — Програма Вірменської студії телебачення. 18.35 — «Полігон». Мультфільм. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.05 — «Інтерсигнал». 19.35 — «Життя, віддане пісні». Зустріч з народною артисткою Туркменської РСР М. Фараджевою. 19.55 — «Знайомтеся — молоді кінематографісти». 21.00 — Час. 21.40 — Проект перекладу. 21.50 — Пісня-88. 22.10 — «Погляд».

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Музика і час. 10.20 — Док. фільм «У відповіді на землю». 10.35 — Шкільний екран. 5 клас. Російська література. 11.05 — Молодіжна студія «Гарт». 12.35 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — СРІБНИЙ ДЗВІНОЧОК (КІРОВОГРАД НА РЕСПУБЛІКАНСЬКЕ ТЕЛЕБАЧЕННЯ). 17.00 — На допомогу школі. Творчість Б. М. Лятошинського. 17.30 — «Тверезість — норма життя». 17.50 — Фортепіанна музика. 18.00 — ЛЕНЬ ЗА ДНЕМ. (Кіровоград). 18.20 — НАШІ ЛОВІДИ (Кіровоград). 18.30 — Фільм — концерт. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «Темп» Телерадіопередає з проблем науково-технічного прогресу. 20.30 — Естрадний концерт. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Час. 21.40 — Проект перекладу. 21.50 — «Добрий вечір». Публіцистична програма. 22.50 — Свято балного танцю. 23.20 — Новини.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Навчальна програма. Прем'єра науково-популярного фільму «У горах Уралу». 8.35, 9.35 — Історія. 4 кл. На капіталістичній фабриці. 9.05 — Англійська мова. 1 рік навчання. 10.05 — Учнім СТУ. Фізика. Теплові двигуни в народному господарстві. 10.35, 11.35 — Географія. 5 кл. Землетруси вулкани, гейзери. 11.05 — Англійська мова. 2 рік навчання. 12.05 — Прем'єра художнього телефільму «Анна Павлова». 4 і 5 серії. 13.55 — Прем'єра документального фільму «Поріг». «3 життя мандрівників». 14.15 — Новини. 14.20 — Денний сеанс повторного телефільму. «Ходіння по муках». 11 серія «Ченання». 17.50 — Новини. 18.05 — Клуб мандрівників. 19.05 — «Борги наші». «Терпіння». Про долю сільських жінок, які під час війни працювали у колгоспах. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — В.А. Моцарт. Сонати для флейти і фортепіано. 21.00 — Час. 21.40 — Проект перекладу. 21.50 — Прем'єра художнього телефільму «Анна Павлова». 4 і 5 серії. 23.40 — Новини.

прізвище, ім'я, вік, професію, місце роботи чи навчання уточнить, у якому конкурсі братиме участь — авторів чи виконавців, додайте тексти пісень в одному примірнику, зазначте авторів тексту і музики. Програма фестивалю: 26 листопада. 12.00 — концерт почесних гостей. 16.00 — конкурсний концерт. 18.30 — творчі лауреатський концерт.

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — «Молдова — наса море». 9.10 — «Чого і чому?». Передача для дітей. 9.40 — Співає З. Сунгатуліліна. 10.05 — «Новатори і консерватори». 10.50 — Прем'єра документального телефільму «Поезія без слів». «Роздуми про дитячий театр». 11.40 — Очевидне — неймовірне. 12.40 — Співає капела бандуристів «Кобзар». 13.10 — «Дозвольте увійти». «Сильніше за нас?». Про поведінку молодих людей в складних життєвих ситуаціях. 13.45 — «Пісня-88». 14.00 — «В країнах соціалізму». 14.30 — Новини. 14.40 — «Для всіх і для кожного». 15.45 — Прем'єра документального фільму «Вони служать у внутрішніх військах». 16.15 — Зустріч у Концертній студії Останкіно з директором Державного музею образотворчих мистецтв ім. О. Пушкіна І. Антоновим. 17.40 — Міжнародна програма. «У фокусі — проблема». 18.40 — Прем'єра художнього телефільму «Крик про допомогу». 1 і 2 серії. 21.00 — Час. 21.40 — Проект перекладу. 21.50 — В суботу ввечері. «Всі зірки». Кіноконцерт. 22.40 — Прем'єра мультфільму для дорослих «Пелло». 23.00 — «До і після опівночі». Інформаційно-музична програма.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Ритмічна гімнастика. 9.45 — Народна творчість. 10.05 — Кіноекран ДДТ. Погода. Експрес-інформація 10.10 — Літературна карта України. 10.55 — Худ. телефільм «Лише один поворот». 12.05 — Новини. 12.20 — Доброго вам здоров'я! Як працює ваша аптека? 12.50 — «Живе слово». 13.50 — Док. відеофільм «Чорнобиль: два кольори часу». Фільм 2-й. 14.55 — Вистави. Вернісаж (Експрес-інформація). 15.00 — І. Нечуй-Левицький. До 150-річчя від дня народження Нечуя-Левицького. «Найдашева сім'я». Вистава. 17.30 — Суботні зустрічі. 18.30 — Скарби музеїв України. 18.45 — Естрадні ритми. 19.00 — Актуальна камера. 19.35 — «Сонячні кларнети». Самодіяльний худ. колектив Сумської області. 20.45 — На добраніч, діти. 21.00 — Час. 21.40 — Проект перекладу. 21.50 — Худ. телефільм «Батальйони просять вогню». 3 серія. 23.00 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Програма «Думка». «Студія представляє...». 8.50 — О. Пушкін. «Пікова дама». 10.15 — «Здоров'я». 11.00 — «У світі тварин». 12.05 — Діалог з комп'ютером. 12.50 — Людина. Земля. Всесвіт. 13.50 — Педагогіка для всіх. 14.05 — Філософські бесіди. Екологія і нове мислення. 15.05 — «Риск — благо родна справа». Художній фільм із субтитрами. 16.20 — «На перехресті думок». 17.25 — Естрадна програма «Прощання з осінню». 19.00 — «Естафета». Фізкультурно-спортивна програма. 20.00 Вечірня казка. 20.15 — «Естафета». Фізкультурно-спортивна програма. 21.00 — Час. 21.40 — Проект перекладу. 21.50 — Фільми студій союзних республік. Прем'єра документального телефільму «Листопад літньої пори».

▲ ЦТ (I програма)

8.00 — Новини. 8.15 — Ритмічна гімнастика. 9.00 — «Далекий Схід». Кіножурнал. 9.10 — Прем'єра мультфільму «Як дід за дощем ходив». 9.20 — Тираж «Спортлото». 9.30 — «Будильник». 10.00 — «Служу Радянському Союзу!». 11.00 — Музична передача «Ранкова пошта». 11.30 — По сторінках програм «Погляд». 12.30 — Музичний кіоск. 13.00 — Сільська година. 14.00 — «Здоров'я». 14.45 — «Образ». Літературна гра для старшокласників. 16.05 — «В гостях у казки». «Пригоди Арслана». Художній телефільм. 1 серія. 17.20 — Прем'єра документального фільму «Від першої особи». 17.30 — «Найбільший музей світу». Лувр. 6 серія. «Квартетом і Леонардо» (Франція). 18.00 — Міжнародна панорама. 18.45 — Недільний кінозал «Знахідка». Мультфільм. «Буду сперечатися. Анатолій Тарасов». Документальний фільм. 19.25 — «Круговорот». Художній фільм. 21.00 — Час. 21.40 — «Телевізійне знайомство». Композитор Р. Щедрін. 22.55 — Футбольний огляд.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Ритмічна гімнастика. 9.45 — Худ. телефільм «Батальйони просять вогню». 3 серія. 10.55 — Українські мелодії. 11.05 — На шляхах республіки. Погода (Експрес-інформація). 11.10 — «Варіант». Правове виховання підлітків. 12.00 — Для дітей худ. фільм «Горобець на льоду». 13.00 — Новини. 13.15 — «Урон без дзвоника». Етика сімейного життя. 14.00 — Програма «Братерство». 15.00 — Село і люди. 15.30 — «Ви нам писали». Музична програма за листами глядачів. 16.00 — Слава солдатська. 17.00 — Чемпіонат СРСР з хокею. «Сокіл» — «Динамо» (Москва), в перерві — телепередачі. 19.15 — Актуальна камера. 19.50 — О. Кобилянська. До 125-річчя від дня народження. Прем'єра фільму вистави. 20.40 — Резерв. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Час. 21.40 — Худ. фільм «Батальйони просять вогню». 4 серія. 22.50 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 На зарядку ставай! 8.15 — Програма «Думка». «Наш сад». 8.45 — Кіноальманах «Горизонт». 9.25 — Життя видатних людей. «Розповіді про Петра Капицю». 10.30 — «Навіколо світу». Кіноальманах. 11.30 — «Якщо вам після...». 12.15 — Основи економіки знань. 12.50 — Педагогіка для всіх. 13.05 — Бесіди про російську культуру. Цикл І. 13.40 — Театр і час. «Флорар-88». 14.55 — Прем'єра документального фільму про Чукотку. «Під крилом моєї ярини». 15.05 — Телевізійний музичний абонемент. «Й.С. Бах. Етапи його шляху». 16.15 — Фільми — призери фестивалю неігрового кіно у Свердловську. «Конд». 16.50 — Прем'єра документального фільму «Сюрприз лотереї ДТСАФ». 16.55 — Хокей. Чемпіонат СРСР. «Динамо» (Рига) — ЦСКА. 19.15 — «Діючі особи». «По лінії життя». Про радянських людей, які вионауляли свій обов'язок в Афганістані. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — «Імпровізація на задану тему». 21.00 — Час. 21.40 — «Марсель Карне людина з кіноапаратом» (Франція). 22.55 — Новини.

— Тату, мамо! Василь хоче на мені женитися!..

Мал. О. ГУЦОЛА.

ГАЗЕТА «Ясні зорі». Редакторів рубрики «Де ти, озовися?»

Висловлюю своє категоричне обурення з приводу публікації Вашої рубрики. Авторитетно заявляю, що оголошення про знайомство не варті й дірки з бублика. Перед тим, як покласти на шпальти газети, вони ніким не перевіряються і можуть ввести в оману не одну порядну людину. Відчув це на власній шкурі, коли відгукнувся на пропозицію Світлани, яка виступала абонентом № 666.

Настільки заманливою видалася характеристика, яку давала вона собі, що я, тридцятидволітній затятий парубок, не міг устояти перед такою привабою і зразу ж вирішив вхопити бика за роги. Адже познайомитися бажала найвища досконалість! Симпатична, скромна, урівноважена, компанійська, горда, справедлива, спокійна, з веселим і чуйним характером. Любить домашній затишок, уміє готувати смачну їжу, варити, пекти, солити, шити і в'язати. Та ще й на роботі її цінують і поважають.

Таких якостей вистачило б щонайменше на десяток жінок, а тут усе в одній. І це у двадцять три роки!

Коли після обміну листами і фотокартками відбулося наше очне знайомство і вищезгадана Світлана (абонент № 666)

добре зіграла свою роль, наголошуючи на всі перераховані чесноти, я невдовзі запропонував їй свою руку й серце.

Ставши моєю дружиною і прописавшись у мене, Світлана круто змінила свою поведінку. Уже на другому місяці спільного життя прозвала мене старим індіком і так зове й досі. Нічого з того, що про себе опублікувала, нема і близько. Квартира тижнями не прибирається. Варити уміє тільки картоплю в лущайках,

УКЛЕПАВСЯ

а коли напече млинців, то треба мати конячі зуби, щоб їх розжувати. Як насодити — щелепи зводять. Якось пришила мені гудзика до чорного пальта білими нитками, після чого одна пола стала вища від другої на сім з половиною сантиметрів, а на животі пальто висить, як курдюк у вівці. Уже змінила двох місць роботи і збирається міняти третє.

І це ще не все. Вона зневажає мене, як сама хоче, а тиждень тому подала заяву на розлучення і примусовий розмін моєї колишньої холостяцької квартири, у якій прожила всього п'ять місяців.

ФРАЗИ

Заслужений автор: його тричі хотіли опублікувати.
Надавав безплатну допомогу за зниклими цінами.
Книга цезля з прилавка, ще не з'явившись на ньому.
Змусив говорити

про себе тим, що умів мовчати.
Теоретично він дав, стоя на практичній точці зору.
П'єса зійшла зі сцени вдало: ніхто із глядачів не постраждав.
Хотів написати відкритого листа, але боявся, що прочитають сторонні.

Е. КУЛІН.

ЕГОРОВ ТА ІНШІ

— Півтори години із пустого в порожнє переливаємо. може вже досить! — почала благоді Сенькіна.

— Алло Борисівно, не заважайте вести збори. Питання, самі бачите, серйозне, наболіле. Замість того, щоб з місця викрикувати, взяли б і виступили з трибуни, як ваші колеги! — приструнив Сенькіну голова зборів. — Отже, продовжимо. Слово надається наставнику нашого сьогоднішнього «героя» — товаришеві Тумаковському. Приготуватися Чиженьку.

— Нема слів, так — нема слів! — витираючи хусточкою піт, просто, але рішуче почав Тумаковський. — Про все вже сказали попередні оратори. Повторюватись, звичайно, не хочеться, але потрібно. Насамперед треба відзначити, що працює мій підлеглий Егоров, м'яко кажучи, не найкраще, у громадському житті пасивний, норми ГПО здавати не хоче. Соромно, просто соромно повинно бути сьогодні Егорову. Який раз я вже виступаю з цієї трибуни, скільки разів попереджував і самого Егорова, що, мовляв, можемо зняти з тебе премію, перенести відпустку на несприятливу пору року, та чи мало в нас інших способів подіяти на недбалих працівників! Ось допіру я йому кажу: «Прийдеш, Егоров, на збори, ми тебе на шлях істини направляти будемо?» — «Вже цього разу, Сан Саничу, — каже, — точно, вже сьогодні мені нічого не заважатиме...» Так що давайте, мабуть, ще завтра зберемося, нехай Егоров послухає, що про нього думають товариші, можливо й сам виступить, якщо, звичайно, прийде...

Олександр ПЕРЛЮК.

м. Кіровоград

СВИНЯ І ВІЛ

Одного разу влітку, Вертаючись у хлів, Свиною - сусідку Віл зустрів. Задерши рило гордовито, Свинія-тягнула бронзове корито.
— Сусідко мила, — Віл до неї, — Живеш же ти в сажку, а не в музеї, Навіщо бронзу ти купила? Крім того ж не погане Корито в тебе дерев'яне. — Ще вище закониливши п'ятах, Свинія Волові відрубала:
— Дивак!..

Навіщо б я питала! Поки я зналася з Воллом, З таким-то паном Могла обходитись коритом дерев'яним. Тепер до мене ходять Лев, Ведмідь... Тут треба мати бронзу, мідь!.. Гнівнись на Свиною?! Як кажуть: бог із нею. Часи не ті. Були б корита в неї й золоті, Одначе Нутро залишилось свиначче.

Віктор ЧОРНОГОР.

с. Нова Прага, Олександрійський район.

От у яку халепу я вскочив, дякуючи вам. Вас би до суду варто притягти за дезинформацію, та, на жаль, як сказали у юридичній консультації, нема відповідної статті в кодексі.

Ви скажете, а де ж мої очі були? Відповім: там, де їм і належить — на своєму місці. Біда в тому, що я звик вірити всьому, що надруковано, і не міг припустити, що тут криється якась пастка.

Пишу це для того, щоб зробили належний висновок. Мені вже ніщо не допоможе, так хай хоч вбережуться від напасті інші, кому забажається познайомитися за оголошеннями. Спіраючись на свій досвід, вношу пропозицію. Перш ніж друкувати оголошення, викличте абонента до себе на співбесіду. Хай вона (чи він) принесе відповідні характеристики з місця роботи, а також приведе з собою не менше п'яти свідків, щоб під присягою підтвердити всі ті дані, які дає в публікацію. Гадаю, що тоді невдачі знайомства, а звідси і прикрощі, що випали на мою голову, будуть зведені до мінімуму.

Дякую за увагу. Ваша жертва — Сергій Каверзнюк (старий індік).

Листа подав Феодосій ЛУЗАН.

ВІДКРИТІ ПИТАННЯ

Лемачого не б'ють.
А ледачого?

Душі нема. * * *
Чому ж дехто силкується її з нас витрясти?

Здоров'я не купиш. * * *
То нащо ж збільшувати кількість платних медичних консультацій?

Сідлати Пегаса — діло не грішне.
А перетворювати його в дійну корову?

Природа — храм. * * *
Тоді чому ж її нерідко перетворюють в майстерню?

Грам нікотину вбиває коня.
А скільки робочого часу?

Борис СЛЮСАР.

м. Світловодськ.

Ейфоризми

Любовний трикутник: він, вона і Зелений змії.

Люби мене, як тб.

В ніч перед Різдвам: «Милий, тобі час їхати за чобітками...»

Люба, знаєш який місяць надворі, аж на душі...

Знаю, треба платити за житло, меблі, дисадок і передплатити «МК».

Р. ПЕКЕЛЬНИЙ.

-БУДЕШ ТРЕТІМ?

Мал. О. КОЧУБЕЯ.

сцена екран арена

«Кіно, яке примушує думати», — так відгукуються про фільми Андрія Тарковського. Кіноклуб «Екран» запрошує всіх, хто не встиг переглянути один з останніх фільмів видатного радянського кінорежисера — «Жертвоприношення», бити це сьогодні, 19 листопада, о 18 год. 40 хвилин. Адресу кіноклубу ви знайдете — наукова бібліотека імені Крупської, актовий зал.

25 листопада у приміщенні картинної галереї о 19 год. 30 хв. пролунає «Реквієм» Габрієля Форе, який за всю історію свого існування в Кіровограді виконаний вперше хоровою капеллою будинку культури імені Компанійця під керівництвом Ю. Любимича. Солісти Р. Валькевич і М. Стратєв. До речі, камерні музичні вечори у картинній галереї нарешті обіцяють стати традиційними. Слідкуйте за афішею, шановні кіровоградці.

А яким буде цей тиждень у філармонії? Любителі веселого жанру, звичайно, із задоволенням відвідають «Клуб одеських джентльменів», які новеселять кіровоградців 18, 19, 20 листопада. Концерти одеситів — 19 і 20 листопада о 17 год. 30 хв. і 19 год. 30 хвилин. 22 і 23 листопада запрошують вас ансамбль «Світязь» і його соліст, народний артист УРСР В. Зінкевич. Концерти відбудуться о 17 год. 30 хв. і 20 години. О такій же порі 24 листопада на вас чекає зустріч із заслуженим артистом РРФСР Р. Рудіним, знаменитим наптом Гімалайським з колишнього телевізійного кабачка «13 стільців».

Заст. редактора
А. БЕЗТАКА.

«Молодой коммунар» — орган Кировоградского областного комитета ЛКСМ Украины.

На українському мові.

НАША АДРЕСА:

316050, МПС.

м. Кіровоград, вул. Луначарського, 36.

Телефони: редактора — 2-54-26; заступника редактора — 2-29-92; відповідального секретаря — 2-27-65; відділів: комуністичного виховання — 4-66-79; економіки — 2-04-84; учнівської молоді і соціальних проблем — 2-59-82; фотолабораторії — 4-94-94; оголошень — 4-28-96; коректорської — 3-61-83. Газета виходить щосуботи.

Друкарня імені Г. М. Димитрова видавництва «Кіровоградська правда» Кіровоградського обкому Компартії України, м. Кіровоград, вул. Гліни, 2.

БН 08671. Індекс 61103

Зам. 518. Тираж 51000.

Над номером працювали художник — В. Жуков, складач машинного набору — І. Канцер, складачі вручну — Б. Ватульов, Л. Урсащенко, коректори — Л. Сердюченко, Л. Коваленко, друкаря — О. Щербина, В. Чистяков, М. Янковий, відповідальний черговий — В. Бондар.